

Työeläke

5:2014

Lasse Laatonen jättää näyttämön

Sivu 7

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Työeläke on Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

Toimitus

Päätoimittaja: Kati Kalliomäki
| Toimituspäällikkö: Anne Iivonen | Toimitusneuvosto: Eeva Hukka (Ilmarinen), Kimmo Karppinen (Merimieseläkekassa), Juha Knuuti (ETK), Tuulikki Lepomäki-Lahtinen (Elo), Maija Träskelin (Keva) ja Carita Wuorenjuuri (ETK). | Julkaisija: Eläketurvakeskus | Toimituksen sähköposti: tyoelake-lehti@etk.fi | Tilaukset ja osoitteenmuutokset: aineistotilaukset@etk.fi, puhelin 029 411 2500 | Osoite: 00065 Eläketurvakeskus | Puhelin: 029 411 20 | www.etk.fi | 49. vuosikerta | Työeläke ilmestyy viisi kertaa vuodessa, helmikuussa (13.2.2015) | Helsinki 2014 | ISSN-L 0564-5808, ISSN 0564-5808 (painettu), ISSN1799-5221 (verkkojulkaisu) | Ulkoasu: Ilkka Kumpunen, Kipinä |

PunaMusta Oy
Paperi: UPMFine 100 g/m²

Kannen kuva:
Wilma Hurskainen
Kuvankäsittely:
Ilkka Kumpunen

Tutkittu tieto vastaan googlailu ja muttu

Pääkirjoitus

Olet yksityiselämässäsi vaikean valinnan edessä. Osaat punnita ratkaisuvaihtoehtojen plussia ja miinuksia, mutta lopulta vain jotenkin vaistoat, mitä sinun tulee tehdä. Todennäköisesti luotat tuolloin intuition. Intuitio on sekin omanlaisensa osa viisautta ja järkeä. Sillä on kovastikin käyttöä esimerkiksi taiteen maailmassa, mutta tiedeyhteisössä intuition käyttö ei ole niin näkyvää. Myöskään asiantuntijat eivät juurikaan kerro päätyneensä johonkin tulkintaan sen perusteella – ja hyvä niin, sillä ainakaan minä en tuntisi oloa kovinkaan huojentuneeksi, jos esimerkiksi eläkeuudistuksen kantavin voima olisi intuitio.

Työeläkepäivässä puhunut kansleri **Kari Raivio** palautti tutkittuun tietoon tukevasti nojaavan eläkevään maan pinnalle toteamalla, että tieteen asemesta ihmisillä on taipumus luottaa muttu-tuntumaan ja että tutkijan pahin kilpailija on Google.

Selvittäessään tutkitun tiedon käyttöä päätöksenteossa valtioneuvoston pyynnöstä Raivio löysi muitakin syitä, miksi tutkimusnäyttö ei aina tehoa. Niiden joukossa on lähes liikuttavalla tavalla inhimilliselle elämälle tuttuja ilmiöitä, vai mitä sanotte vaikkapa siitä, että oma alemmuuskompleksi estää ottamasta mallia hyvin pärjäävästä kaverista? Valtakunnan tasolla tämä ilmiö voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, ettei ainakaan tehdä niin kuin Ruotsissa.

Myös arvot ja ideologiat voivat estää jonkin hyvänkin ehdotuksen etenemisen. Meillä se voisi tarkoittaa vaikkapa sitä, ettei edes tutustuta johonkin kiinnostavaan vaihtoehtoon, sillä sen pelätään jo etukäteen uhkaavan hyvinvointivaltiota.

Tai entäpä taipumuksemme varovaisuuteen? Jos jotakin ei ole todistettu turvallisiksi, on parempi sivuuttaa koko asia. Ja lopulta: jos asiaa ei ole mainittu vaikkapa hallitusohjelmassa, kannattaako sitä edes tutkia?

Näitä päätöksenteon hidasteita kun mietiskelee, saa olla lopulta enemmän kuin tyytyväinen, että eläkeuudistuksen askelmerkit ovat kasassa ja koko homma etenee niiden mukaisesti jo kovaa vauhtia. Ja kun niitä sovittuja uudistusehdotuksia vähän tarkemmin makustelee, maistuu niissä myös uudenlaisia, raikkaita ja jopa jonkinlaisten fuusiokokkaustuotosten vivahteita.

Eläkeuudistuksen valmistelu ei ehkä kaikkine aikataulukompurointeineen ja juoksutuksineen kerännyt niitä kirkkaimpia tyylipisteitä, mutta marssijärjestystä voidaan pitää mallikkaana. Ennen varsinaista päätöksentekoa päättäjät määrasivät tavoitteet ja sen jälkeen pysyivät asiantuntijoilta ja virkamiehiltä vaihtoehtoisia keinoja uudistuksen toteuttamiseksi.

Nyt kolmikantaisen jatkovalmistelun ja parlamentaarisen päätöksenteon tulee pitää huolta, että työeläketurvan käytännön hoitaminen ja järjestäminen pysyvät vaivattomina. Kyse on ihmisten vanhuudenturvasta, ei sen enemmästä eikä vähemmästä.

Kati Kalliomäki
päätoimittaja
Twitter: @KatiKalliomaki

SISÄLTÖ

Työeläke 5 · 2014

Työeläkepäivän videoitut esitykset
netissä www.etk.fi

4 **Valtava vastuu työeläkkeistä**
Työeläkealan suurin vuosittain tapahtuma, *Työeläkepäivä*, rakentui tänä vuonna vallan ja vastuun varaan.

6 **Sorsan kolumni**
Ville-Pekka Sorsa kirjoitti jouluevankeliumin kestävyysvajeen mukaan.

7 **Kokemuksen ääntä**
Lasse Laatonen on vaikuttanut vuosikymmenet eläkepolitiikan ytimessä. Nyt hän on itse jäämässä eläkkeelle.

10 **Yksin elävä köyhyysriskissä**
Asiantuntija-artikkelissaan ekonomisti **Kati Ahonen** osoittaa, miten ikääntyneiden köyhyyskuva vaihtelee maittain.

12 **Muutosten tulkitsija**
Kevan toimitusjohtaja **Jukka Männistö** tuntee kuntakentän rakennemuutokset herkästi ja kirii kevalaisia kohti dynaamisuutta.

16 **Tiedon säikeistä eläketurvaa**
Miten vakuuttaminen ja eläkkeiden hoito järjestettäisiin, jos kaiken voisi suunnitella puhtaalta pöydältä? Kurkista tulevaisuudenvisioon.

20 **Joustava eläkeikä Norjassa | REPORTAASI**
Liian moni ryntää Norjassa eläkkeelle heti kun laki sallii.

26 **Eläkeuudistus 2017**
Eläkeuudistus tuo tasaisen karttuman ja tasa-arvoisimmat eläkkeet.

29 **Kolumnistivieras**
Eläkeuudistus huolehtii Suomen tulevaisuudesta, kirjoittaa kolumnistivieraamme **Antti Palola** STTK:sta.

24 Pallo hallussa

26 Tiedoksi

30 Kirja, joka kolahti

31 English Summary

32 Uusimmat julkaisut

Yhdyskunta

ELÄKETURVASTA HUOLEHDIMME YHDESSÄ, SINÄ JA MINÄ.

www.tahtikuviot.fi

Työeläke kertyy työstämme!

2017

Eläkeuudistus

Paneelissa Eero Rämö piirsi paperille alimman vanhuuseläkeikänsä ja tavoite-eläkkeen ikärajan, vasemmalla eläkeneuvotteluissa valtaa käyttänyt Vesa Rantahalvari ja oikealla eläkeläisjärjestöjen Tapani Mörttinen.

Lavalla joukko Eläketurvakeskuksen asiantuntijoita Kaarlo Reipas (vas.), Mikko Sankala, Heikki Tikanmäki ja Suvi Ritola.

Työtä tehdään pidempään 2017 eläkeuudistuksessa

Valtava vastuu työeläkkeistä

Valtaa eläkeratkaisuissa käyttävät he, jotka joutuvat kantamaan vastuun. Työeläkealan suurimmassa tapahtumassa keskusteltiin vallan ja vastuun kysymyksistä myös filosofisessa mielessä.

Työeläkealan vuosittaisessa päätapahtumassa Helsingin Messukeskuksessa Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja **Jukka Rantala** tiivisti 2017 eläkeuudistuksen pääviestin kolmeen pääkohtaan: eläketaso paranee ja eläkemeno alenee, myös eläkkeellä oloaika pitenee nykyisestä.

– Tämän win-win-win -tilanteen hintana on, että työtä tehdään pidempään.

Arviolaskelmiin perustuen Rantala havainnollisti kuukausieläkkeiden kasvavan nykyisestä kaikissa ikäluokissa.

Kuukausieläkkeisiin uudistus tuo kohennusta kaikille, mutta 60- ja 70-luvuilla syntyneillä elinaikaisten maksujen ja etujen suhde heikenee.

– 1980-luvulla ja sen jälkeen syntyneet hyötyvät uudistuksesta, Rantala sanoi.

Nuoret osallistuivat taustalla

Nuorilta kuullaan usein epäilyjä sii-

tä, että tulevatko he saamaan aikaan eläkettä.

– Nyt heille on annettu selkeä viesti, työeläkejärjestelmää on uudistettu erityisesti heitä ajatellen, sanoi STM:n vakuutusosaston ylijohtaja **Outi Antila** Messukeskuksen kokoontuneille noin 900 työeläkealan ammattilaiselle.

Eläkeläisjärjestö EETU:n puheenjohtaja **Tapani Mörttinen** kehui nuoria paneutumisesta eläkeasioihin. Suomen Nuorisoyhteistyö Alianssin puheenjohtaja **Eero Rämö** toivoi päivän paneelissa, että eläkeuudistuksesta olisivat neuvotelleet myös nuoret.

– Mutta olemme käyneet hyvää keskustelua työmarkkinajärjestöjen kanssa koko prosessin ajan, Rämö myönsi.

STTK:n pääsihteeri **Leila Kostianen** vakuutti, että ammatineuvottelijat eivät neuvottele omassa asiassaan, vaan tiedostavat, että ratkaisua tehdään laajemmalle joukolle.

– Kyllä näitä ratkaisuehdotuksia saa tehdä kuka vaan. Poliittinen päättäjä sitten katsoo mitä eh-

Kansleri Kari Raivio puhui asiantuntijatiedon tarpeellisuudesta.

Filosofi Maija-Riitta Ollila käsitteli ihmisen vastuuta omasta elämästään.

dotusta on tarkoituksenmukaista viedä eteenpäin, totesi EK:n johtava asiantuntija **Vesa Rantahalvari**.

– Tällä kertaa eläkeuudistuksesta on keskusteltu paljon julkisuudessa, mystiikka on kadonnut asiasta, totesi Keskustan kansanedustaja **Anu Vehviläinen** tyytyväisenä.

Meneillään oleva eläkeuudistuksen säädösvalmistelutyö on mittava ja ratkaistavia yksityiskohtia melkoinen määrä.

Työtä tehdään kiivaasti ensi kevääseen, ja eduskunnalle hallituksen esitys annetaan seuraavien vaalien jälkeen elokuussa. Sen jälkeen eduskunnan on aika käsitellä eläkeuudistusta, jota on kutsuttu vuosikymmenen suurimmaksi sosiaalipoliittiseksi uudistukseksi.

Päättäjille tutkittua tietoa

Eläkeuudistuksen ratkaisu pohjautuu pitkälti asiantuntijatietoon ja tehtyihin arviolaskelmiin. Eläketurvakeskuksen matemaatikot **Kaarlo Reipas, Mikko Sankala ja Heikki Tikanmäki** kertoivat osuudestaan

neuvotteluvaiheen taustalla työskennelleenä asiantuntijatiiminä.

Päättäjät kaipaavat puolueetonta tietoa tiivistetyssä ja ymmärrettävässä muodossa. Siksi tutkitulla tiedolla on eittämättä jalansijansa päätöksenteossa.

Aiheesta alustaneen kansleri **Kari Raivion** mukaan tutkittua tietoa ei silti aina osata käyttää. Monesti etuja kansalaisjärjestöjä kuullaan enemmän kuin tieteenekijöitä, ja päätökset perustuvat usein arvoihin, intuitioon tai kansalaismielipiteeseen.

– Hitaan ajattelun pohjaksi tarvitaan kuitenkin faktoja. Tietoon pohjautuva päätöksenteko yleistyy, kuten esimerkiksi ilmastopaneeli osoittaa, Raivio kertoo.

Päättäjien on vaikeaa erottaa tutkittua tietoa informaatiotulvasta. Raivio toivookin tutkijoiden tulevan aktiivisesti esiin kertomaan tuloksistaan.

*Teksti: Anne Iivonen, Kimmo Kontio, Matti Lumijärvi, Riitta Väkeväinen
Kuvat: Karoliina Paatos*

Hyvistä aikomuksista järkeviin valintoihin

■ Työeläkealan asiantuntijoille Messukeskuksessa puhunut filosofi **Maija-Riitta Ollila** valotti, kuinka mielikuva omasta vastuusta kantaa meitä pitkälle.

Näin siitäkin huolimatta, että itsessään yksilön vastuu on huono yhteiskunnan lähtökohta, ja aikomukset tuppavat jäämään usein puheasteelle.

– Kun uskomme, että olemme vastuussa omasta elämästämme, se synnyttää nurinkurisesti yhteisöllistä vastuuta.

Tie hyvään onkin päällystetty lukuisilla yllätyksillä ja usein tiedostamattomilla valinnoillamme.

– Mies kulkee omia polkujaan, mutta sinne minne kaikki muutkin, kiteyttää sen, kuinka lauma muuttaa yksilön päätöksentekoa, Ollila sanoi.

Lisäksi hyviä aikomuksia varjostavat yksilön tahdon ja moraalien heikkoudet eikä olosuhteiden vaikutusta pidä myöskään unohtaa.

Sorsa

Kolumnisti on Helsingin
yliopiston yleisen valtio-opin
yliopistonlehtori.

Jouluevankeliumi kestävyysvajeen mukaan

Siihen aikaan antoi valtiovarainministeriö käskyn, että koko valtakunnassa oli omaksuttava velkakatto. Tämä uudistus ei ollut ensimmäinen, mutta se tapahtui kestävyysvajeen ollessa Euroopan käskynhaltijana. Kaikki menivät kirjoittautumaan leikkauslistalle, kukin omaan kirjanpitoonsa.

Niin myös työmarkkinajärjestöt lähtivät Hakaniemestä, Etelärannasta ja muualta ja menivät leikkauslistaa varten neuvotteluhuoneeseen, Suomen pääkaupunkiin Helsinkiin, sillä ne kuuluivat kaksikantaan. Ne lähtivät sinne yhdessä toverinsa valtioneuvoston kanssa, joka odotti etäällä neuvottelutulosta.

"Teorian on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha työvoimalla, joka tarjontaansa lisää."

Heidän siellä ollessaan tuli sovun synnyttämisen aika, ja sopu synnytti eläkeuudistuksen, kuopuksen. Työmarkkinajärjestöt pake-toivat uudistuksen ja panivat sen toimeen, koska nouseville eläkemaksuille ei ollut sijaa laskelmissa.

Sillä seudulla oli pätkätyöläisiä yöllä ulkona vartioimassa rakennustyömaata. Yhtäkkiä heidän edessään seisoi tutkimuskeskuksen ekonomisti, ja Teorian kirkkaus ympäröi heidät. Pelko valtasi pätkätyöläiset, mutta ekonomisti sanoi heille: "Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko taloudelle. Tänään on teille Helsingin kaupungissa syntynyt Vastuullinen Ratkaisu. Sen pohjana on Ainoa Oikea Teoria. Tämä on merkinä teille: te löydätte eläkeuudistuksen, joka makaa ministeriöissä odotamassa valmistelua."

Ja samalla hetkellä oli ekonomistin ympärillä Etu-Töölöstä ja Brysselin-koneesta laskeutunut talousmiesten kuoro, joka ylisti Teoriaa sanoen:

"Teorian on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha työvoimalla, joka tarjontaansa lisää."

Kun talousmiehet olivat palanneet toimistoihinsa, pätkätyöläiset sanoivat toisilleen: "Nyt Helsinkiin! Siellä me näemme sen, mitä on tapahtunut, se, minkä Teoria meille ilmoitti." He lähtivät kiireesti ja löysivät eläkeuudistuksen. Tämän nähdessään he kertoivat, mitä heille oli uudistuksesta sanottu. Kaikki, jotka kuulivat pätkätyöläisten sanat, olivat ihmeissään. Mutta työntekijäjärjestöt kätivät arkistoonsa kaiken, mitä oli tapahtunut, ja tutkiskelivat sitä.

Pätkätyöläiset palasivat kiittäen ja ylistäen Teoriaa siitä, mitä olivat kuulleet ja nähneet. Kaikki oli juuri niin kuin heille oli sanottu.

Paitsi se, että tämä tarina tullaan elämään joka joulu uudelleen. Sillä tämän tarinan teoria ei ole rakastava tai sovittanut ihmistä itsensä kanssa.

Ville-Pekka Sorsa

Kokemuksen
ääntä

Hyvä fiilis!

**”Oikeuden tekeminen
nuorille oli eläke-
uudistuksen tärkein
linjaus.”**

Lasse Laatonen jää vuodenvaihteessa eläkkeelle Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) työmarkkinajohtajan tehtävästä. Takana on 30 vuotta eläkepolitiikkaa, tuoreimpana syksyn eläkeratkaisu. Päällimmäisenä tunteena on hyvä fiilis.

– Eiköhän tämä nyt ole nähty, Laatonen toteaa.

Teksti: Riitta Väkeväinen | Kuvat: Wilma Hurskainen

Lasse Laatusa eivät sivustahuutelijat hetkauta. Haastattelupäivän aamuna lehdet ovat täynnä Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen julkistamaa arvostelua, jonka mukaan syksyn eläkeratkaisu ei ole riittävä.

– Voisin minäkin sanoa, että eläkeikää pitää nostaa kymmenellä vuodella, mutta ei sellaisilla sanomisilla ole mitään arvoa tässä tilanteessa. Kaikki, jotka ovat olleet osallisina

Lasse Laatonen on työskennellyt 41 vuotta työmarkkinajärjestöissä ja 30 vuotta eläkepolitiikan keskiössä. Sinä aikana eläkeneuvottelut ovat siirtyneet komiteoista avoimempaan valmisteluun.

Kokemuksen ääntä

– Ratkaiseva käänne oli palkansaajien työeläkemaksu 90-luvulla, se käänsi eläkepolitiikan suunnan, sanoo eläke-neuvottelujen konkari Lasse Laatusen.

ratkaisun tekemisessä tietävät, että se ei ihan hel-
polla synnyttävä ollut, Laatusen toteaa.

Myös vuoden 2005 eläkeuudistuksen aikaan-
saamiseen kohdistui maan hallituksen taholta
voimakasta painetta. Tällä kertaa prässä tuli kes-
tävyysvajeen takia.

Nyt uudistuksella oli selkeät numeraaliset ta-
voitteet: kestävyysvajeen kutistaminen, työeläke-
maksun nousun hillitseminen ja keskimääräisen
eläkkeelle siirtymisiän nostaminen.

Lasse Laatusen mukaan osapuolet lähtivät sii-
tä, että se tehdään mitä hallitus ja valtiovarain-
ministeriö edellyttävät ja mikä on eläkepoliitti-
sesti ja työeläkejärjestelmän kannalta järkevää.
Selvää oli, että sellaista ratkaisua ei tehdä, jota
valtiovarainministeriö ja Eläketurvakeskus eivät
laskelmillaan kuittaa.

”Työuraeläkkeelle ei tule holtitonta käyttöä”

No tuliko nyt tehdystä eläkeratkaisusta sitten
hyvä?

– Mielestäni siitä tuli varsin hyvä, se yksinker-
taistaa järjestelmää ja se on selkeä.

Laatusen sanoo ymmärtävänsä epäilyt, jotka
kohdistuvat työuraeläkkeeseen, mutta ei itse näe
sitä ongelmallisena. Työuraeläkkeelle on sovit-
tu tiukat ja tarkat rajat, jotka rajoittavat käyttö-
jäkuntaa, ja se on tasoltaan epäedullisempi kuin

Kuka?

Lasse Laatusen

- Täyttää 64 vuotta 28.11.2014.
- Siirtyy eläkkeelle EK:n työmarkkinajohtajan tehtävästä 2015 alusta.
- 41 vuoden työura työmarkkinajärjestöissä, 30 vuotta eläkepolitiikan ytimessä.
- Perheeseen kuuluu vaimo Anja, joka on Koulutusra-
haston varatoimitusjohtaja ja 20-vuotias poika Lauri,
joka on juuri päässyt armeijasta.
- Harrastukset: metsänhoito, hiihto, golf ja politiikan
seuraaminen
- Asuu Helsingissä, vapaa-ajanasuntona metsätila
Heinolassa, mökki Enontekiöllä.

vanhuuseläke tai tavallinen työkyvyttömyyseläke. Laatusten mukaan pelko, että työuraeläkkeen käyttö karkaisi holtittomiin mittasuhteisiin, on turha.

– Työnantajapuolella ei ollut vaikeuksia hyväksyä työuraeläkettä. Jos haluttiin eläkeikää nostaa, oli realiteetti, että joku tällainen elementti täytyy tulla työnsankareille.

Laatunen arvioi, että tässä vaiheessa ihmisillä on varmaan sellaisiakin kuvitelmia päästä työuraeläkkeelle, jotka eivät tule käytännössä toteutumaan. Neuvotteluissa työuraeläkkeen käyttö tarkoitus on kuitenkin puhuttu selväksi, tästä ei tarvitse jälkikäteen väitellä.

Eläkeiän nosto ja työeläkemaksun nousun estäminen olivat työnantajapuolelle niin tärkeät asiat, että palkansaajat saivat työuraeläkkeen lisäksi pitää myös työttömyysputken. Tässä työttömyysstilanteessa putken poistaminen ei ollut realistista, työnantajille riitti, että putken ikäraja nousee.

"Nuorten usko on kohtalonkysymys"

– Oikeuden tekeminen nuorille on tämän uudistuksen merkittävin poliittinen linjaus, koska se vastaa kysymykseen, kannattaako nuorten maksaa työeläkemaksua.

Laatusten mukaan uudistuksen tekemiseen vaikutti nuorten kriittisyys ja tulevaisuuden uskon heikkous suhteessa työeläkejärjestelmään ja sen tarjoamiin etuihin.

– Työeläkejärjestelmän ihan kohtalonkysymyksiä on, että uskovatko nuoret siihen. Vai ovatko he koko työuransa ajan vain maksajia ja saavat sitten muita ikäluokkia huonommat etuudet? Ihan olennaista oli se, että pystyttiin poistamaan työeläkemaksun vähentäminen eläkepalasta korkeammista karttumista tinkimällä.

– Käytännössä vanhemmat ikäluokat luopuvat nuorempien eduksi, kun nämä korkeammat kartumat loppuvat.

"Järjestöjen asema vahvistui"

Akava ei hyväksynyt korotettujen karttumien poistamista, eikä allekirjoittanut eläkesopua.

– Akavaa yritettiin saada kaikin keinoin mukaan, mutta mielestäni Akava neuvotteli väärältä pohjalta. Heillä oli yksi vaatimus, että pitää olla korotettu karttuma heidän mallillaan. Vaikka todisteltiin, että muiden malli antaa akavalaisillekin tulevaisuudessa paremman eläkkeen kuin heidän mallissaan, niin se ei heille käynyt, Laatunen sanoo.

Hänen mielestään nyt tehty eläkeratkaisu vahvistaa kuitenkin kolmikannan asemaa ja legitimitettä. Työmarkkinajärjestöt eivät emmi röyhistellä sen suhteen, että hoitivat osuutensa kestävyysvajeen pienentämisessä.

– Mitä hallitus on saanut aikaan kestävyysvajeen suhteen: kuntauudistus meni niin kuin meni, sote-uudistuksesta sokea Reettakaan ei osaa sanoa mikä sen vaikutus on. Valtiovarainministeriön mukaan se voi jopa lisätä vajetta.

"Komiteat jäivät 80-luvulle"

EK:n työmarkkinajohtaja ei ollut ensimmäistä kertaa kättilöimässä eläkeuudistusta, viimeistä kylläkin. Yleisesti kritisoidaan, että eläkepolitiikasta päätetään pienessä piirissä. Laatusten perspektiivillä tämä asia on kuitenkin muuttunut paljon.

– 80-luvulla vielä uskottiin, että suuret uudistukset voidaan valmistella komiteoissa ja toimikunnissa. Nehän toimivat huonosti: päättyivät riitaisina ja ehdotuksetkin olivat sitä sun tätä, Laatunen summaa.

Legendaarinen Puron ryhmä syntyi Laatusten mukaan vahingossa, kun palkansaajien työeläkemaksusta neuvoteltiin ja se piti saada sovitettua työeläkejärjestelmään. Ryhmä sai jatkossa aikaan yksimielisiä päätöksiä, eikä kukaan enää puhunut komiteoista. 90-luvun alkupuolella säädetty työntekijän työeläkemaksu käänsi Laatusten mielestä koko eläkepolitiikan suunnan, sillä sen jälkeen palkansaajapuoli kiinnostui uudella tavalla työeläkejärjestelmästä – ja valmistelutavat muuttuivat.

"En lähde Citymarketin nurkalle"

Kun Laatunen vuodenvaihteessa jää eläkkeelle EK:n työmarkkinajohtajan paikalta, taakse jää 41 työvuotta työmarkkinajärjestöissä. Samalla hän jää pois kaikista luottamustehtävistään, Eläketurvakeskuksen, Varman ja Kelan hallituksista, joissa on istunut 80-luvulta asti.

– Ne ovat olleet mielenkiintoisia paikkoja, mutta kyllä minä tekemistä keksin. Metsätöitä Heinolan metsätilalla nyt ensiksi, ja jos niihin kyllästyy, niin aina voi mennä Enontekiölle mökille, siellä kun ei kasva mitään.

Lasse Laatunen harrastaa myös politiikan seuraamista, mutta eduskuntavaaliehdokkaaksi hän ei lähde.

– Minun on vaikea kuvitella itseäni jakamassa mainoksia Citymarketin nurkalla, se on muiden hommaa, hän toteaa tyyneesti. ■

Asiantuntija-artikkeli

Kati Ahonen
Ekonomisti
Eläketurvakeskus

Yksin asuva eläkeläisnainen muita köyhempi

Ikääntyneiden köyhyyskuva vaihtelee maittain. Ruotsissa ja Suomessa sukupuolten väliset erot ovat EU-15 maiden suurimmat.

■ Vaikka eläkeikäisten suhteellinen toimeentuloasema on ns. vanhoissa EU-maissa nykyään melko hyvä, sukupuolten välillä on eroja ja eläkeikäisten naisten köyhyysriski on monessa maassa miehiä korkeampi. Sukupuolten väliset köyhyysriskierot vaihtelevat maittain paljon.

Erot ovat erityisen korkeat Ruotsissa ja Suomessa, etenkin 75 vuotta täyttäneiden joukossa. Sen sijaan Alankomaissa, Tanskassa – ja yllättäen myös Espanjassa – erot ovat lähes olemattomat (kuva 1 ja kuva 2).

Sukupuolten välisiä köyhyysriskieroja voidaan selittää paitsi eläkeikäisten tulojen myös kotitalouden rakenteen kautta. Tulopuolella köyhyysriskierot liittyvät pitkälti naisten ja miesten välisiin työllisyys- ja palkkaeroihin. Tämä näkyy esimerkiksi naisten miehiä korkeampana köyhyysriskinä maissa, joissa eläke perustuu pitkälti työaikaisiin ansioihin.

Vastaavasti Alankomaissa ja Tanskassa erot näyttävät olevan vähäiset, koska niissä on korkeat asumiseen perustuvat eläkkeet. Tulopuoli ei kuitenkaan yksinään selitä sitä, miksi juuri Ruotsissa ja Suomessa köyhyysriskierot ovat niin korkeat. Pohjoismaissa perinteisesti naisten työhön osallistuvuus on ollut EU15-maiden mittapuussa korkeaa ja osa-aikatyön osuus suhteellisen vähäistä.

Yksineläjän kotitalous tiukoilla

■ Toimeentulotarkasteluissa lähdetään siitä, että kotitalouden jäsenet käyttävät yhdessä tulojaan. Eläkeikäisen toimeentuloon vaikuttaakin oleellisesti paitsi omat tulot, myös se, asuuko eläkeikäinen yksin vai yhdessä jonkun kanssa. Mikäli esimerkiksi pienituloisen eläkeläisen kanssa asuu yhdessä vähintään kohtuullista eläkettä saava puoliso, hän ei ole määritelmällisesti köyhyysuhanalainen toisin kuin olisi yksin asuessaan.

Yksinasuminen on erityisesti ikääntyneiden naisten ilmiö naisten miehiä pitemmän keskimääräisen eliniän takia. Myös kulttuuritekijät vaikuttavat: Etelä-Euroopan maissa perinteeseen kuuluu yhä, että perheenjäsenet kantavat pääasiallisen hoivavastuun vanhuksista. Esimerkiksi Espanjassa 75 vuotta täyttäneistä naisista yksin asui vuonna 2011 vain kolmannes (taulukko).

Vastaavasti Ruotsissa ja Suomessa yksinasuvia oli yli

Suomessa ja Ruotsissa eläkeikäisen naisen suurin pienituloisuuden riski on yksinäisyys.

60 prosenttia. Pohjoismaissa eläkeikäinen asuu laitoshoidon ulkopuolella lähinnä yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa; Espanjassa ikääntynyt saattaa puolison kuoltua muuttaa aikuisen lapsensa perheen luo.

Käytännössä ikääntyneiden naisten yksinasumisen yleisyys heijastuu köyhyysriskieroihin, mikäli yksinasuvien köyhyysriski on selvästi suurempi kuin yhdessä asuvien. Erot korostuvat, mikäli yksinasuvien naisten köyhyysriski on miehiä korkeampi. Suomessa ja Ruotsissa yksinasumisen on avainasemassa ikääntyneiden naisten korkeaan köyhyysriskiin: yksinasuminen on yleistä ja yksinasuvien naisten köyhyysriski on korkea.

Köyhyysriski herkkä suhdanteille

■ Köyhyysriskiluvut ovat herkkiä talous- ja työllisyystilanteelle, koska köyhyysriski on suhteellinen mittari. Eläkeikäisten köyhyysriski voi siten muuttua työssäkäyvän väestön työllisyystilanteen ja yleisen tulotason muuttuessa, vaikka eläkeikäisten tulot pysyisivätkin ennallaan.

Toisin sanoen talouden taantumien aikana työttömyyden noustessa eläkeikäisten asema yleensä paranee työikäisten keskimääräisten tulojen laskiessa ja eläkkeiden pysyessä ennallaan.

Se, että eläkeikäisten köyhyysriski muuttuu lyhyen ajan sisällä, ei välttämättä tarkoita sitä, että heidän toimeentulossaan olisi tapahtunut vastaavaa muutosta. Esimerkiksi Ruotsissa 75 vuotta täyttäneiden naisten köyhyysriski oli vuonna 2006 reilu 20 prosenttia, kun se vuonna 2011 oli yli 35 prosenttia.

Vastaavana aikana Espanjassa 75 vuotta täyttäneiden naisten köyhyysriski laski 35 prosentista reiluun 20 prosenttiin. Molemmissa maissa kyse lienee pikemminkin suhteellisen tuloaseman muutoksesta kuin näin radikaalista toimeentulon muutoksesta, miltä luvut vaikuttavat.

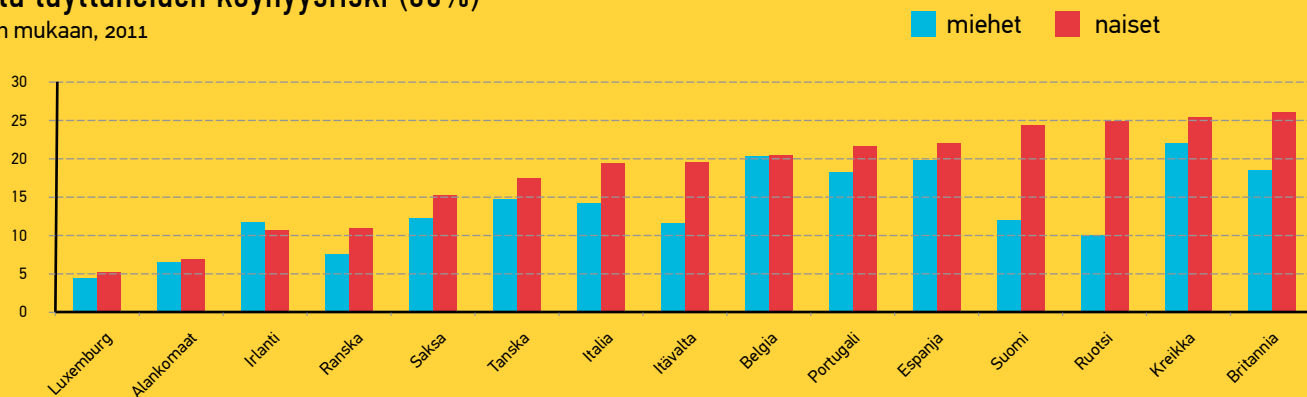
Köyhyysmittarin heikkouksista huolimatta on selvää, että suurin pienituloisuuden riskitekijä ikääntyvälle naiselle on yksinasuminen. Koska Suomessa ja Ruotsissa myös nuoremmissa eläkeikäisten ryhmässä yksinasuvien köyhyysriski on varsin korkea, ilmiö ei näyttäisi olevan väistymässä lähivuosina.

Artikkelin tiedot perustuvat kirjoittajan laskelmiin vuosien 2006 ja 2011 Eurostatin tulo- ja elinoloaineisto EU-SILC:stä.

Kuva 1

65 vuotta täyttäneiden köyhyysriski (60%)

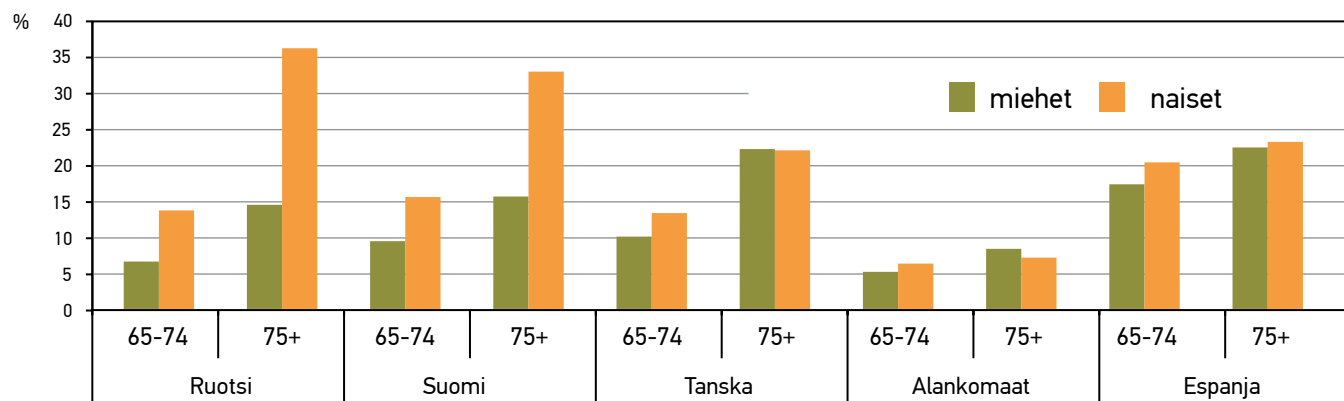
sukupuolen mukaan, 2011

Kuva 2

Miesten ja naisten köyhyysriski (60%)

iän mukaan, 2011

Taulukko

Eläkeikäisten yksin ja yhdessä asuvien osuudet ja köyhyysriskit (60%)

kahdessa ikäryhmässä, 2011

	65-74-vuotiaat				75 vuotta täyttäneet			
	Yhdessä asuvat		Yksin asuvat		Yhdessä asuvat		Yksin asuvat	
	osuus	köyhyys-riski %	osuus	köyhyys-riski %	osuus	köyhyys-riski %	osuus	köyhyys-riski %
Ruotsi								
miehet	0,81	4,1	0,19	17,3	0,67	10,7	0,33	21,9
naiset	0,64	4,1	0,36	30,7	0,32	12,2	0,68	47,2
Suomi								
miehet	0,78	2,8	0,22	32,6	0,74	10,2	0,26	30,7
naiset	0,62	4,8	0,38	32,6	0,37	11,4	0,63	45,6
Tanska								
miehet	0,78	7,8	0,22	17,2	0,58	21,5	0,42	23,0
naiset	0,63	9,9	0,37	19,0	0,23	23,2	0,77	21,5
Alankomaat								
miehet	0,88	5,4	0,12	2,9	0,76	8,2	0,24	8,8
naiset	0,69	6,5	0,31	5,8	0,39	7,9	0,61	6,6
Espanja								
miehet	0,92	17,6	0,08	12,5	0,86	23,2	0,14	16,5
naiset	0,82	19,1	0,18	25,7	0,68	20,6	0,32	28,4

Sähköjopo ja borsa – Jukka Männistö
kuin Kevan urbaaniboy! Tyyli jatkuu
Kevan toimitalon sisätiloissa, jossa kar-
jannahkapäällysteiset aulasohvat otta-
vat vieraan vastaan.

Teksti: Anne Iivonen | Kuvat: Karoliina Paatos

Muutosten tulkitsija

Kevan toimitusjohtaja **Jukka Männistö** tuntee kuntakentän rakennemuutokset herkästi ja kirii dynamon lailla kevalaisia kohti dynaamisuutta.

Kuusikymppinen Jukka Männistö kiihdyttää sähköjopollaan Varsapuistikon kaarteesta Unioninkadulle Helsingin keskustassa.

– Pyörä on tehokas ja nopea kulkupeli kaupunkialueella, huikkaa hän joponsa sarvissa.

Muutama kuukausi uudessa työpaikassa Kevassa on osoittanut, minkälaiseen taloon Männistö meni toimitusjohtajaksi.

– Mitä enemmän olen saanut tietää ja tutkia, olen huomannut, että tämä on aivan eksklusiivinen talo. Minulle tämä on työuran lopputäytymys, hän vastaa.

Dynamo dynaamisuudelle

Staattiseksi ja jähmettyneeksi mainitusta organisaatiomallista Männistö haluaa päästä eroon. Hän on kuin dynamo, joka kirii kevalaisia kohti dynaamisuutta. Viesti on kiirinyt Kevan halli-

tuksesta, joka on ottanut vahvempaa johtamisen roolia suhteessa operatiiviseen johtoon.

– Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että Kevassa asiat olisivat huonosti. Syksyn mittaan käymme sisäiset yt-neuvottelut, joilla tavoittelemme uudenlaista toimintamallia, emme henkilövähennyksiä, Männistö sanoo.

Toimintaa ohjaavat säännöt on myös uudistettu. Samanaikaisesti Männistön edeltäjän eron jälkimainingeissa johtamisen paukut suunnattiin julkisuuskuvan kirkastamiseen. Asiakastytyväisyyskyselyssä Männistön mukaan suurasiaakkaat pitävät Kevaa asiantuntevana, ammattitaitoisena ja avuliaana talona. Myös eläkepäästösten käsitteilyajat ovat työeläkealan nopeimmat.

– Palautteessa tuli myös esiin, että yrityskuvan kirkastaminen ja maineen palauttaminen on välttämätöntä. Meihin sovelletaan julkisuuslakia, ja osin toimimme myös virkavastuulla. Haluamme olla entistä läpinäkyvämpi ja aidosti asiakkaan tarpeet ennakoiva kumppani, Männistö kertoo.

Kuntarakenteesta

Männistö aistii herkästi toimintaympäristön muutokset kuntakentässä; siellä tulevaisuus ei lupaa yhtäjaksoista poutaa. Kevan toimitusjohtaja tuntee nahoissaan, että kuntien taloudenpidossa on lähivuosina tosi edessä.

– Kuntarakenteen muutokset vaikuttavat tavalla tai toisella myös Kevaan. Muuttuvassa tilanteessa tahdomme keskittyä työeläkkeiden hoitoon ammattimaisuutta korostaen. Ennakoimme, että kuntapuolella noin kymmenen prosentin henkilöstövähennykset eivät aiheuta lisärasituksia eläkejärjestelmäämme, hän sanoo.

Kevassa vakuutettujen määrä ei ole vähentynyt, mutta ennusteen mukaan niin tulisi lähivuosina käymään. Paljolti on kysymys siitä, minkälaiseksi kuntakenttä muuttuu ja kunta-

Kuka?

Jukka Männistö

- Kevan toimitusjohtaja elokuun puolivälistä lähtien.
- Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari.
- Syntynyt 1954 Helsingissä, varttunut lapsuus- ja nuoruusvuodet Juvalla.
- Aiempi työkokemus: Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön toimitusjohtaja 2009–2014, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ylijohtaja 2005–2009, sosiaali- ja terveysministeriön erityisasiantuntijana 2003–2004, Etelä-Savon sairaanhoitopiirin johtaja 1991–2003 ja Säästöpankkiryhmän pankkitoiminnassa 1981–1990.
- Keskustapuolueen jäsen 1960-luvun lopulta lähtien.
- Perheessä opettajapuoliso ja kaksi aikuista poikaa.
- Viihtyy vapaa-ajanasunnollaan Kuolimo-järven äärellä Suomenniemen Karkauksen kylässä.
- Nauttii myös moottoripyöräilystä ärhäkällä prätkäklassikolla, Triumph Bonneville'llä.

työnantajien maksuvalmius kehitty.

– Siirtämällä eläketurvan hoitamista yksityisiin työeläkeyhtiöihin kunnat eivät pääse eroon kertyneistä eläkevastuistaan. Saman turvan ostaminen yhtiöiltä ei ole järin halpaa. Tämän myös kuntapäätäjät ja luottamushenkilöt tiedostavat.

Väistämättä julkisalojen työeläkevakuuttajaan heijastuu se, miten kunnat ja kuntakonsernit työnsä organisoivat. Esimerkiksi sote-alueilla työskentelee noin viidenneksen Kevan asiakkaista. Meneillään oleva sote-hässäkkä myös osoittaa, että peruspalveluiden järjestämisvastuun uusjako ei ole ongelmaton. Muutoksista huolimatta nykyisellään noin 80 prosenttia kunnallisten yhtiöiden henkilöstöstä on jäänyt Kevan vakuutuskantaan, mikä on noin viisi prosenttia Kevan koko asiakaskannasta.

– Kuntaeläkkeissä jäsenkunnilla on yhteisvastuu Kevan kanssa huolehtia eläkkeistä. Valtuutetut kuntasektorilla ja kuntapäätäjät tiedostavat, että emme pääse eläkevastuista mitenkään muutoin kuin maksamalla luvatut eläkkeet. Tähän tehtävään paneudumme koko ammatitaidollamme, Männistö sanoo.

– Kuntapuolella on aikanaan ollut parempi eläketurvan taso kuin yksityisaloilla, siksi maksutkin ovat meillä olleet hieman korkeammat. Sijoitustoiminnassa olemme viime vuosina pärjänneet mallikkaasti. Mutta täytyy muistaa, että eläkerahastoamme on kerrytetty vasta 1988 lähtien, Männistö korostaa.

Julkisalojen eläkevakuuttajana keskimääräinen maksukertymäprosentti Kevalla on lähes 30, yksityisaloilla noin 24 prosenttia palkkasummasta.

Eläkeuudistuksesta

Vuoden 2017 eläkeuudistus koskee myös julkisia aloja.

– Osallistumme muiden eläkelaitosten tavoin sosiaali- ja terveysministeriön eri työryhmissä eläkelainsäädännön valmisteluun.

Männistö on kiinnostavaa nähdä, miten laki määrittelee uuden eläkelajin, työraeläkkeen, ja miten minkäkin työn raskaus tai henkinen kuormittavuus otetaan siinä huomioon.

– Eläkeratkaisuissa normit ja kriteerit tulisi kirjata normeihin kaikille toimijoille yhdenmukaisesti. Ihmisten oikeusturvan kannalta tämä on hyvin tärkeää, hän painottaa.

Enemmän kuin laitosten välisiä eroja Männistö korostaa alan yhteistyötä.

– Haluamme olla yhteisesti kehitettävässä koko työeläkealaa. Suuri menoerä eläkelaitoksille aiheutuu niistä ict-järjestelmäratkaisuksista, jotka lain muuttuessa ovat välttämättömiä eläkepäästösten ja -etuuk-sien toimeenpanossa.

Työeläkejärjestelmän sisällä Männistö vertaa Eläketurvakeskusta eri toimijoiden jännitteitä tasaavaksi regulaattoriksi. Vastaavasti Työeläkevakuuttajat Telan roolin hän näkee alan edunvalvojana poliittisen vaikuttamisen lobbarina.

Sijoitustoiminnassa yksityisalojen työeläkevakuutusyhtiöt tulevat vuoden 2017 eläkeuudistusratkaisussa lähemmäs Kevaa sijoitusten osakepainotuksen osalta.

– Nyt jo nähdään, että tulevaisuudessa eläkkeiden kokonaiskustannusrasitus kasvaa, mutta muuttaman prosentin sijoitustuotolla homma pysyy siedettävänä. Keva, niin kuin työeläkeala muutoinkin, pyrkii pitämään maksutason vakana ja ennakoitavana pitkälle tuleviin vuosikymmeniin. Jujuna on, että sijoitustoiminnalla tasataan eläkemaksun nousupaineita.

Tällä haavaa Kevan vakavaraisuus on hyvä. Sijoitusvarallisuutta on noin 40 miljardia ja sen rinnalla vastuut tulevien eläkkeiden hoitamiseksi ovat yli 2,5-kertaiset, noin 104 miljardia. Tarvittava erotus peritään kulloinkin työtä tekeviltä – palkkaa maksavilta ja palkkaa saavilta – työeläkemaksuina.

Tikkitakki naulakkoon ja tip-top -kunnossa päivän ja Kevan haasteisiin.

Tiuhan kamman läpäissyt

■ Moni työeläkealalta jäi hakuprosessissa rannalle, kun Keva perusteellisen rekrytointiprosessin päätteeksi valitsi **Jukka Männistön** toimitusjohtajaksi. Virkaa haki 48 henkilöä.

– Olettaisin, ettei pelkkä puoluekirja riitä ketään tähän virkaan päteväyttämään, Männistö vastaa kritiikkiin, jossa hänen valintansa on nähty keskustapuolueen mandaatin täyttämisenä.

– Kevassa voin luontevasti yhdistää sen, mitä olen aiemmin tehnyt. Eläkejärjestelmä toimii sekä sosiaaliturvan että sijoitustoiminnan rajapinnassa.

– Ei tämä mitään rakettitiedettä ole, josta pitää johdolle maksaa ylisuuria etuja. Auto- ja puhelinetuni vähentävät kuukausipalkkaani, minulla ei myöskään ole erillistä johtajasopimusta eikä alempaa eläkeikää. Sama kannustinjärjestelmä koskee minua niin kuin muitakin kevalaisia, Männistö kertoo.

to
ke
ha
ru

– Tarpeeksi pitkä perspektiivi saa aikaan ihmisten aivoihin sellaisen niksautuksen, että uskalletaan ajatella uudella tavalla, sanoo tietovarantojen tulevaisuusvisiota koostanut Eläketurvakeskuksen kehityspäällikkö **Samuel Rinnetmäki**.

Tietojärjestelmiä on seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana pakkokin uusia. Samalla avautuu mahdollisuus muuttaa toimintatapoja.

– Jos uudet tietojärjestelmät tehdään tukemaan vanhaa toimintatapaa ja jos omaksutut tavat säilyvät ennallaan, eihän silloin uusista järjestelmistä voi tulla yhtään halvempia tai kovin erilaisia kuin ne vanhat ovat, Rinnetmäki sanoo.

Työeläkealan yhteisesti hyväk-

- Tietojärjestelmät ovat vain väline työmarkkinajärjestöjen pää-

Samuel Rinnetmäki
kehityspäällikkö,
Eläketurvakeskus

Luonnollisessa rytmissä

Tällä hetkellä ansiotiedot laske-
taan työuran alusta asti joka kerta
erikseen, kun vakuutetun karttu-
nutta eläkettä kysytään. Tietojär-
jestelmät raahaavat perässään jopa
vuosikymmenien painolastia.

– Me voisimme laskea saldon aina silloin, kun palkkatieto tulee. Näin meillä olisi valmiiksi laskettu eläkesaldo ajan tasalla. Tällöin ei tarvitsisi hakea joka kerta kaikkia niitä LEL:jä ja TaEL:ja muita vanhojen lakien mukaisia tietoja. Sen sijaan kustakin ansiosta karttuva eläke voitaisiin laskea valmiiksi henkilökohtaiseen eläkesaldoon.

Idea vanhan informaation käsitte-
lyn helpottamisesta ei ole uusi. Sel-
vittelyssä on ollut niin kutsuttu kat-
kaisuhoidto, jossa ennen vuotta 2005
karttuneita eläkkeitä muutettaisiin

vapaakirjoiksi niin kuin työeläkealan sisällä asia ilmaistaan.

Visiossa kustannustehokkuuden ja ajantasaisuuden ajatus viedään kuitenkin pidemmälle. Toivelistalla ovat luonnollisen rytmin mukainen laskenta ja ajantasainen eläkesaldo.

Ulkopuolisen silmin eläkesaldon idea ei ehkä tunnu radikaalilta. Kun asiaa tarkastelee tietojärjestelmien rakentamisen kannalta, sen merkittävyyttä avautuu paremmin.

– Tietojärjestelmien rakentaminen on nykyisellä tavalla hyvin monimutkaista. Eläkesaldon siirryttäessä käytännön rakentamisen, määrittelyn, testaamisen ja osaamisen vaatimukset eivät olisi niin kovia. Se keventäisi kuormaa ja toisi työeläkealalle järkeviä säästöjä, kun vanhojen tietojen vaatimaa toiminnallisuutta voitaisiin purkaa vähitellen.

Tuplatyöstä eroon

Eläkevakuuttajat pyörittävät toimintaansa sekä omien että yhteisten Arek-järjestelmien pohjalta. Tietoja joudutaan syöttämään molempiin järjestelmiin. Tietojen kaksinkertainen tallentaminen on tehotonta ja kallista.

– Kun eläkevakuuttajat tekevät eläkepäätöksiä, päätös pitää rekisteröidä omaan järjestelmään eläkkeen maksamista varten ja sen lisäksi keskitettyyn järjestelmään tutkimusta, tilastointia ja Kela-yhteistyötä varten. Hankalaksi homma menee siinä vaiheessa, kun joku tieto muuttuu ja se pitää päivittää kahteen paikkaan, kehityspäällikkö Rinnetmäki toteaa.

Myös työnantajat ja yrittäjät kärsivät tuplatyöstä, sillä he ilmoittavat lähes samoja ansiotie-

toja sekä verottajalle että työeläkevakuuttajalle.

Puhtaalta pöydältä liikkeelle lähdettäessä järjestelmät rakennettaisiin niin, ettei kenenkään tarvitsisi ilmoittaa samaa tietoa moneen kertaan.

Alalla voitaisiin hyödyntää myös täysin ulkopuolisten tuottamia tietovarantoja. Esimerkiksi julkisen hallinnon käynnistämä kansallinen tulorekisterihanke voisi parhaimmillaan helpottaa ja oikaista eläkevakuuttajien työtä merkittävästi.

Kuntoutus- ja työkyvyttömyystapauksia puolestaan pystyttäisiin hoitamaan tehokkaammin, jos lääkärinlausunnot saapuisivat työeläkejärjestelmään sähköisessä ja rakenteellisessa muodossa kansallista terveysarkistoa hyödyntäen.

Eläketiedot monesta paikasta

Käännetään katse kansalaisiin. Mitä heille on tarjolla?

– Ihmiset tottuvat yhä enemmän siihen, että kaikki tiedot ovat saman tien ajan tasalla, Rinnetmäki sanoo.

Eläketiedon tarve nousee tyypillisesti elämänmuutostilanteissa, kun ollaan jäämässä vaikkapa vuorotteluvapaalle tai osa-aikaeläkkeelle.

– Jos ei ole tämän hetken tilannetta tarjota ja sanotaan, että katsotaan vuoden kuluttua, niin se ei ole hyvä viesti, Rinnetmäki kärkehtää.

Kansalaiset voisivat kokea hyvän palveluna sen, että työeläkeasioita pääsisi näkemään useassa eri paikassa.

Tämä voisi tarkoittaa, että omat ansio- ja eläketiedot olisivat nähtävissä vaikkapa omassa verkkopankissa. Tällöin niihin todennäköisemmin myös tutustuttaisiin. Samalla eläketiedon merkitys ymmärrettäisiin paremmin. ■

vuosiansiot Oy Yritys Ab:n palveluksessa, kesätyöloksat, Tmi Yrittäjä Uutteran työtulot, sivutyöansiot, vuosiansiot.

**"Puhtaalta pöydältä
liikkeelle lähdettäessä
järjestelmät raken-
nettaisiin niin, ettei
kenenkään tarvitsisi
ilmoittaa samaa tietoa
moneen kertaan."**

Samuel Rinnetmäki

Järeät järjestelmät – korkeat kulut

– Kun sovimme nyt tavoitteita yhteisille järjestelmämuutoksille, myös eläkevakuuttajien oma polku muodostuu jouhevammin, toteaa Samuel Rinnetmäki Eläketurvakeskuksesta.

■ Työeläkealalla on pitkät perinteet eläkekäsittelyn automatisoimisessa 1960-luvun alusta lähtien. Kuvaavaa on, että työeläkejärjestelmän tunnusnumeroratkaisusta eli työeläkekortin numerosta tuli myös valtakunnallinen henkilötunnus.

Nykyään kansainvälisesti harvinainen yhden hakemuksen ja yhden maksajan periaate on hyvä esimerkki hienosti toimivasta tietojenvaihdosta.

Monimutkaiset tietojärjestelmät eivät kuitenkaan ole ilmaisia ja niiden aiheuttamat kustannukset muodostavat merkittävän osan alan kokonaiskuluista. Jokainen sovellus pitää räätälöidä kansallisen lainsäädännön mukaiseksi, eikä valmiisohjelmistoja ole tarjolla.

Alalla ollaan melko yksimielisiä siitä, että yhteistyöllä voidaan saavuttaa säästöjä tietojärjestelmiä suunniteltaessa, hankittaessa ja käytettäessä. Hajautetussa järjestelmässä yhteistä säveltä ei ole helppo löytää, vaikka yhteinen tekeminen onkin viime vuosina lisääntynyt. Yhteisesti hyväksytty tulevaisuusvisio edesauttaa yhteistyön jatkumista myös tulevaisuudessa.

Samuel Rinnetmäen mukaan tulevaisuusvisiota tehdessä on ollut pelkoa siitä, että konkreettisemmat esimerkit sitovat yksittäisiä toimijoita liikaa. Osa on huolissaan sii-

tä, ajaudutaanko alan yhteisissä ratkaisuissa liian pitkälle.

Tietojärjestelmäyhteistyötä vetävän **Tiina Kurjen** mukaan työeläkealan tietojärjestelmäkehityksen ympärillä tehdään huomattavan tiivistä yhteistyötä verrattuna esimerkiksi pankkipuolelle.

Varman tietohallintojohtajana työskentelevä Kurki muistuttaa, että yhteisillä järjestelmillä hoidetaan lähinnä lakisääteisiä toimintoja, kuten esimerkiksi eläkkeen laskentaa. Sen sijaan asiakaspalveluun liittyviä toimintoja hoidetaan laitosten omilla järjestelmillä jo kilpailunakin takia.

Viime vuonna työeläkealalla käytettiin tietotekniikkaan ja tietojärjestelmiin yhteensä 260 miljoonaa, mikä on lähes 40 prosenttia kaikista työeläkevakuuttajien toimintakuluista. IT-kuluja onnistuttiin pienentämään edellisvuodesta, mutta lähitulevaisuudessa vuoden 2017 eläkeuudistus tuo niihin uusia paineita.

Eläketurvakeskus ja työeläkelaitokset ovat arvioineet eläkeneuvoittelijoita varten, mitä mikäkin muutos maksaisi tietojärjestelmien osalta. Jatkossa Työeläkevakuuttajat Tela seuraa IT-kulujen kehittymistä vuosittain, mikä helpottaa kustannusvertailua ja luo myös painetta säästöihin.

fakta

Kustannustehokas ja ajantasainen

– työeläketurvan toimeenpanon pitkän aikavälin tavoitetilä

- Vuoteen 2035 suuntaava visio työeläkealan toimeenpanosta.
- Tehty tietohallintojohtajien yhteistyöfoorumi Tietohallintoryhmän alaisuudessa.
- Työhön osallistuneet:
 - työeläkejärjestelmän kehitystarpeita ja -mahdollisuuksia kartoittava Arkkitehtuuriryhmä
 - työeläkealan tietojärjestelmäpalveluiden tuottaja Arekin asiakasryhmät.
- Visio on hyväksytty työeläkealalla yhteisesti.

Alapää vuotaa ja yläpää on tukossa

Joustava eläkeikä yllätti norjalaistutkijan

Teksti: Peter Lindström | Kuva: Institutt for samfunnsforskning

Tutkimusprofessori **Axel West Pedersenin** mukaan liian moni ryntää Norjassa eläkkeelle heti kun laki sallii. Samaan aikaan pitkän työuran pantterit törmäävät esteisiin työmarkkinaeläkkeiden viidakossa.

Öljy virtaa rahastolta kansalaiselle

■ Norjan eläkejärjestelmästä on vaikea puhua, ellei puhu myös öljystä. Musta kulta jättää jälkensä Norjan koko yhteiskuntaan ja talouteen. Öljynvienti vastaa noin puolta Norjan vientituloista ja lähes 30 prosenttia valtion vuosituloista.

Norjan valtion eläkerahasto, jota myös kutsutaan Norjan valtion öljyrahastoksi, on päivittäin paikallisen median otsikoissa ja kansainvälisen median seurannassa. Rahasto on Euroopan suurin. Sen varat olivat viime vuoden lopussa noin 625 miljardia euroa.

Öljytuloilla rahoitetaan eläkkeitä epäsuorasti – osa peruseläkkeiden kustannuksista maksetaan valtion budjetista, ja valtio puolestaan täyttää kirstuaan öljy-

rahaston tuotoilla. Norjan hallituksella on lupa nosta vuosibudjettiin neljä prosenttiyksikköä öljyrahaston vuosituotosta.

Norjan talousasiantuntijat kiistelevät parhaillaan siitä, pitäisikö valtion oikeutta tuottoihin vähentää. Tutkijaprofessori **Axel West Pedersen** ei ole huolissaan tuottojen rajoittamisesta. Valtio nostaa öljyrahastosta nykyisinkin vain osan siitä, mihin sillä oikeus. Jos valtio nostaisi rahastosta enemmän öljyrahaa, seurauksena olisi Norjan talouden ylikuumentuminen.

Pedersen muistuttaa, että valtion öljyrahasto ei ole tarkoitettu vain eläkkeisiin. Norjalla on lähivuosina edessään väestön ikääntyminen, mikä lisää terveydenhuollon rahoitustarvetta.

Naapurimaamme Norja uudistaa eläkejärjestelmäänsä – ja tekee sitä pitkään ja harkiten. Viimeisen kymmenen vuoden aikana ovat menneet uusiksi niin eläkkeiden kattavuus, ikärajat, karttumaperiaatteet kuin indeksoinnitkin.

Juuri kun kaikki alkaa olla valmista, eläkejärjestelmään kohdistuu jälleen muospaineita. Tutkimusprofessori **Axel West Pedersen** riippumattomasta oslolaisesta Institutt for samfunnsforskning -tutkimuslaitoksesta pelkää, että monella norjalaisella on edessään köyhä vanhuus. Pedersenin mukaan niin käy ellei järjestelmää muuteta ajoissa.

Miten se on mahdollista, yhdessä maailman rikkaimmista öljyvaltioista?

Tähän asti kaikki hyvin

Norjalaisten eläketurva on vahvasti kytketty kansanvakuutusjärjestelmään ja valtion budjettiin. Niistä kustannetaan kaikille asumiseen perustuva peruseläke (*grunnpensjon*), työnteosta karttuva työeläke (*tilleggs pensjon*) ja tarvittaessa myös takuueläke (*minstepensjon*). Lisäksi Norjassa on kattavat lailla pakolliseksi säädetyt työmarkkinaeläkkeet (*OTP, obligatorisk tjenestepensjon*), mutta niiden merkitys kokonaiseläkkeeseen on pieni.

– Peruseläkkeet ovat noin 65–70 prosenttia

Mistä eläke muodostuu?

Osuus keskimääräisen eläkkeensaajan kk-tuloista

65–70%

Peruseläkkeet

Folketrygden

- Peruseläkejärjestelmä, joka sisältää myös työeläkkeen ja takuueläkkeen.
- Rahoitetaan jakojärjestelmällä, jonka maksavat valtio, työntekijät ja työnantajat.
- Hallinnosta vastaa Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV).

15%

Työmarkkinaeläkkeet

Lakisääteiset

- *Obligatorisk tjenestepensjon OTP*

Sopimusvaraiset

- *Avtalefestet pensjon AFP*

- Kaikki maksut rahastoidaan.
- Yksityisen sektorin OTP-eläkkeet pääasiassa maksuperusteisia. Rahastoinnista vastaavat yksityiset vakuutusyhtiöt ja kassat. Tärkeimmät yhtiöt DNB Liv ja Storebrand.
- Julkisen sektorin OTP-eläkkeet etuusperusteisia. Rahastoinnista vastaavat julkisen sektorin kassat. Tärkeimmät Statens Pensjonskasse ja Kommunal Landspensjonskasse.

►►► keskimääräisen eläkkeensaajan kuukausituloista. Työmarkkinaeläkkeiden osuus on noin 15 prosenttia. Monilla eläkkeensaajilla on lisäksi pääomatuloja, jotka tyypillisesti ovat samaa suuruusluokkaa kuin työmarkkinaeläkkeet, Pedersen kertoo.

Norjan eläkejärjestelmä poikkeaa edukseen muista Pohjoismaista erityisesti eläkkeensaajan vähimmäistoimentulon osalta. Eläkejärjestelmän kypsyminen ja etuuksien antelias indeksointi ovat Pedersenin mukaan vähentäneet köyhien vanhuuseläkeläisten määrä nopeasti.

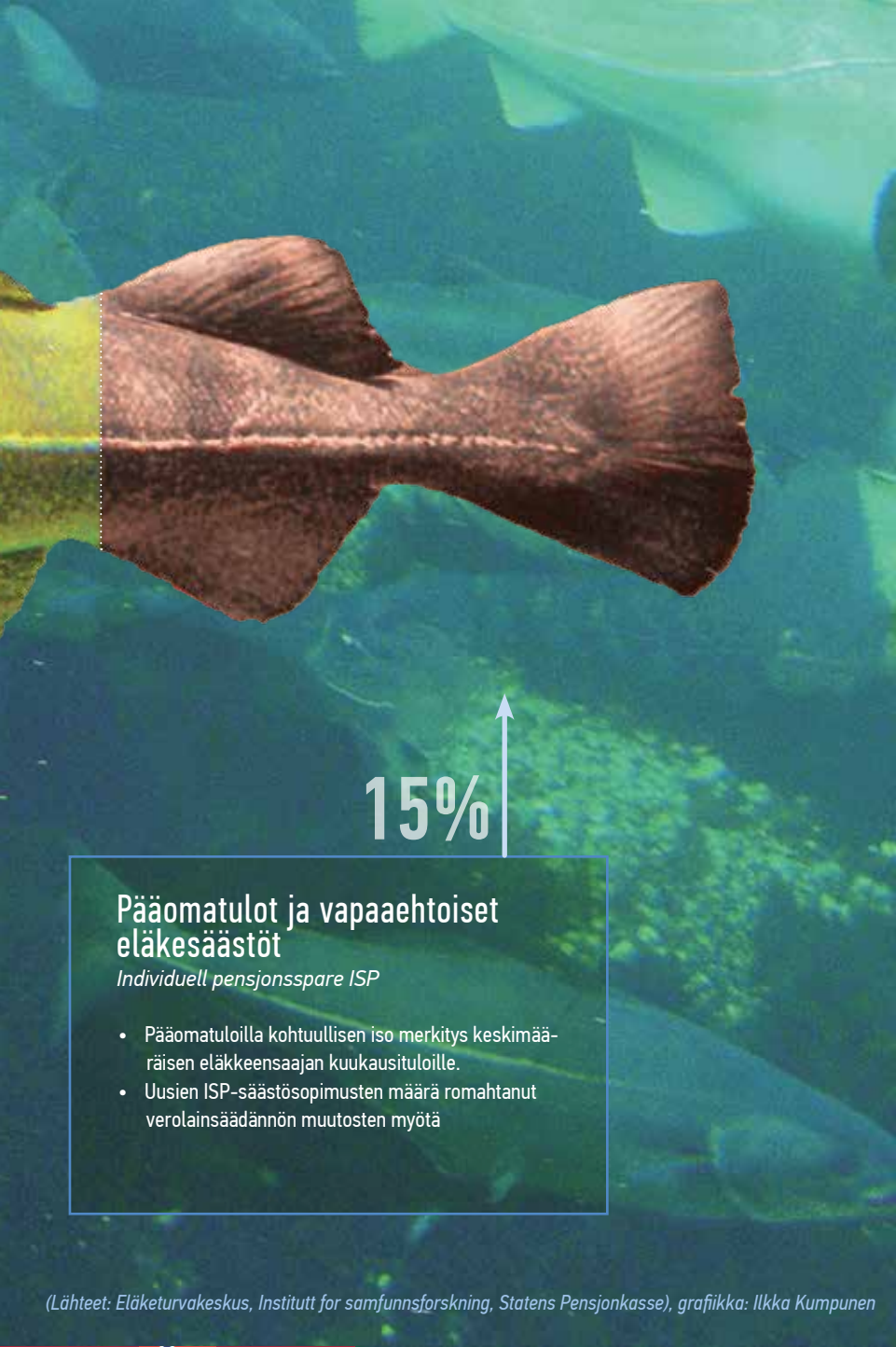
Vähäinen merkitys ei ole takuueläkkeellä. Nor-

jassa takuueläke tarkoittaa eläkkeensaajalle yli 20 000 euroa vuodessa – puhtaana käteen.

Kunnes tuli köyhyysloukku

Hieno menneisyys ei takaa loistavaa tulevaisuutta. Vanhuuseläkeläisten köyhyys uhkaa lähitulevaisuudessa lähteä kasvuun. Syy on vanhuuseläkeiän uusi alaraja – monet miehet ja heikosti koulutetut ryntäävät eläkkeelle heti kun se on mahdollista 62-vuotiaana.

Eläkkeelle siirtyminen 62-vuotiaana on iso riski yksilön toimeentulolle. Pedersenin mu-

15%

Pääomatulot ja vapaaehtoiset eläkesäästöt

Individuell pensjonsspare ISP

- Pääomatuloilla kohtuullisen iso merkitys keskimääräisen eläkkeensaajan kuukausitulolle.
- Uusien ISP-säästösopimusten määrä romahtanut verolainsäädännön muutosten myötä

(Lähteet: Eläketurvakeskus, Institutt for samfunnsforskning, Statens Pensjonkasse), grafiikka: Ilkka Kumpunen

fakta

Norjan eläkeikä

- Joustava eläkeikä, 62–75 vuotta.
- Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä 64,5 vuotta.
- Yksityisellä sektorilla työmarkkinaeläkkeet nostettava yleensä viimeistään 67-vuotiaana.

kaan elinajanodotteen nousu ja uudet indeksintäsmäykset puraisevat jatkossa norjalaisten vanhuuseläkkeestä tuntuvan siivun. Näyttääkin siltä, että Norjan vanhuuseläkkeen alin ikäraja 62 vuotta on osoittautumassa liian suosituksi.

– Toistaiseksi se on tutkijoiden huolenaihe. Tosin maan hallitus aloitti keuhalla pienehkönselvityksen ikärajan nostamisesta ja elinajanodotteen kasvusta, Pedersen sanoo.

Aihe on herkkä. Se saa etenkin työntekijöiden edustajat nousemaan takajaloilleen.

– Palkansaajajärjestö LO:n johto kritisoi hallitusta voimakkaasti jo pelkästä selvityksen aloittamisesta.

Yksityissektori työurien tulppana

Ongelmia on myös vanhuuseläkkeen yläkäräissa, sillä se kohtelee julkisen ja yksityisen sektorin työntekijöitä eri tavoin.

Vaikka Norjassa joustavan eläkeiän yläraja on 75 vuotta, yksityisellä sektorilla työntekijän on yleensä pakko lopettaa työsuhde viimeistään 67-vuotiaana. Julkisella sektorilla vastaavaa pakkoa ei ole. Samalla Norjassa on kasvavaa kysyntää iäkkäämmistä työntekijöistä. Osalla heistä riittäisi työnhaluja vielä pitkään.

– Niinpä 62–66-vuotiaiden työllisyysaste on noussut viime vuosina huomasti. Toissavuosina jopa kolmannes 66-vuotiaista sai huomattavia ansiotuloja. Hiljattain tehty kyselytutkimus 62–63-vuotiaista työllisistä paljasti, että kolmasosa haluaisi siirtyä eläkkeelle yli 67-vuotiaana, Pedersen sanoo.

Palkansaajat haluavat sananvaltaa

Eläkeuudistukset ovat aina merkittäviä yhteiskuntapoliittisia päätöksiä. Ne myös muuttavat valta-asetelmia.

Pohjolan öljyvaltiossa valta-asetelmat ovat joutuneet koetukselle, kun palkansaajien keskusjärjestö LO ilmoitti viime keväänä haluavansa työmarkkinaeläkkeiden neuvottelupöytäan. Tähän asti niistä on neuvoteltu yritystasolla. LO perustelee neuvotteluasemaansa työmarkkinaeläkkeiden lakisääteisyydellä.

Norjan työnantajat ovat määrätietoisesti tyrmanneet LO:n neuvottelutunnustelut.

Palkansaajien neuvotteluasemaa vaikeuttaa ammattiliittojen järjestäytymisasteen monenkirjavuus. Norjan julkisen sektorin työntekijöistä valtaosa kuuluu ammattiliittoon, mutta yksityisellä sektorilla ammatillinen järjestäytyminen on harvinaisempaa. Esimerkiksi vähittäiskaupan ja monen muun palvelualan työntekijöistä vajaa neljännes kuuluu liittoon.

Tutkija Pedersen näkee tilanteessa kuitenkin mahdollisuuksia muutokseen.

– Todennäköisesti LO:lla ei ole yksin riittävää voimaa ja tukea saadakseen työmarkkinaeläkkeissä tavoitteensa läpi.

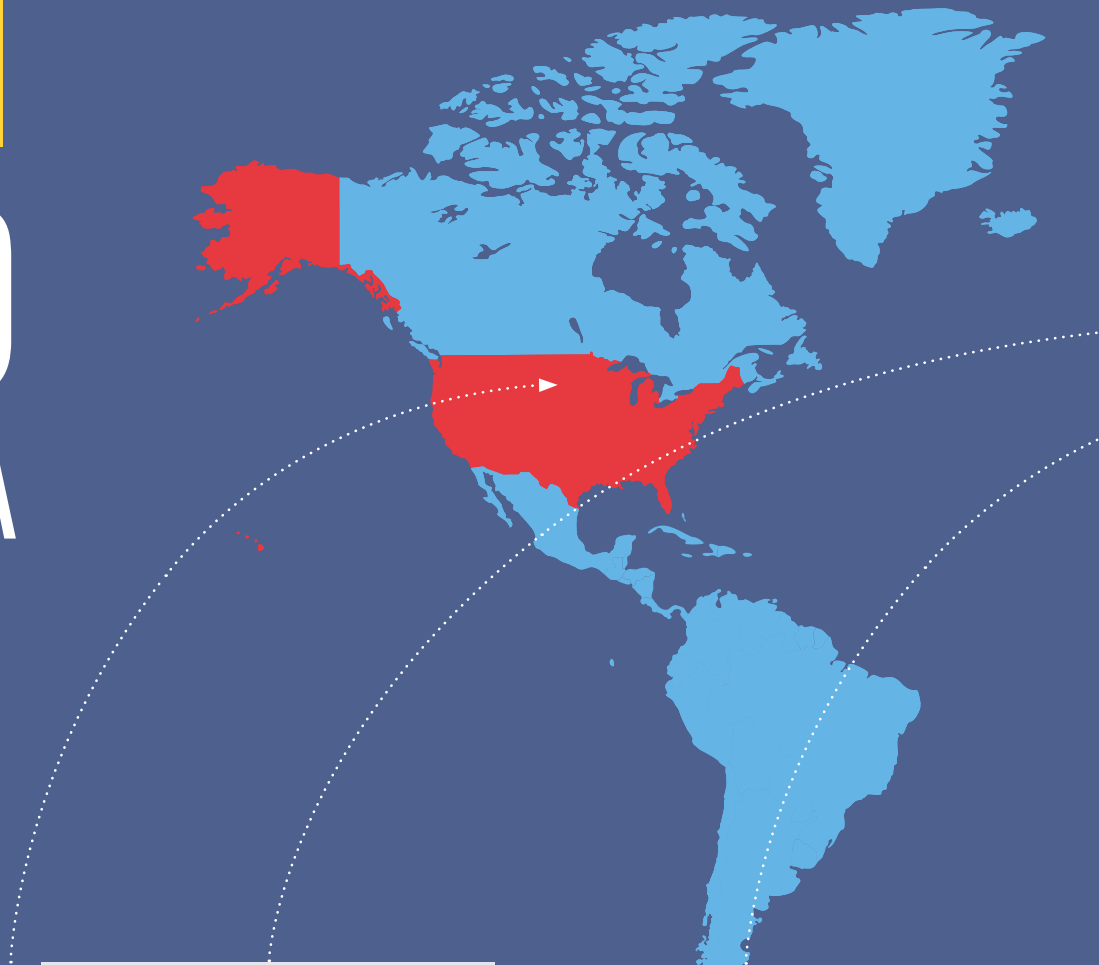
– Voi kuitenkin olla, että työnantajilla on haluja tehdä työmarkkinaeläkkeisiin lisää koordinaatiota ja integroida niitä paremmin toisiinsa, Pedersen sanoo. ■

PALLO HALLUSSA

*Peter Lindström
Tiedottaja
Eläketurvakeskus*

Pallo hallussa kokoaa eri lähteistä ulkomaiden eläkeuutisia. Lisää luettavaa muiden maiden eläketurvasta löydät osoitteesta www.etk.fi/muutmaat.

YHDYSVALLAT

Etuusperusteinen turva harvojen herkkua

■ Vain joka neljäs Yhdysvaltain suuryritys tarjoaa uusille työntekijöilleen etuusperusteista eläketurvaa, kertoo tuore selvitys.

Towers Watsonin mukaan etuusperusteisten eläkejärjestelmien määrä on selvästi vähentynyt. Vuonna 1998 noin 60 prosenttia Fortune 500 -yrityksistä tarjosi uusille rekrytoinneilleen etuusperusteista turvaa. Tänä päivänä vastaavaa turvaa uusille työntekijöilleen tarjoaa enää 24 prosenttia yrityksistä.

Vain seitsemän prosenttia yrityksistä tarjoaa uusille työntekijöilleen perinteisiä eläkekeitä, jotka riippuvat palkasta ja työsuhteen pituudesta. Nykyiset etuusperusteiset järjestelmät ovat pääasiassa hybridejä, joihin sisältyy maksuperusteinen 401(k)-eläkevaakuutus.

Columbian 14.9.

ISO-BRITANNIA

Sadan vuoden flunssa sotki laskelmat

■ Ensimmäisen maailmansodan jälkeen kuolemaa kylvänyt influenssa aiheuttaa yhä tuskaa Britannian vakuutusyhtiöille.

Brittiläiset tilastotutkijat havaitsivat alkusyksystä, että niin sanottu espanjantauti vääristää iäkkäiden kuolleisuutta koskevia ennusteita.

Tilastotutkijat pääsivät taudin jäljille havaittuaan ennusteissa oudon muutoksen. Ennusteiden pohjana olleet vuoden 1919 syntyyvysluvut olivat liian suuret.

Pieni tilastomuutos voi olla vakuutusyhtiöille kallis. 100 miljoonan punnan eläkevastuita kantavalle eläkejärjestelmälle kuolleisuutta koskevan ennusteen viilaaminen tuo 300 000 punnan lisävastuut.

1918–1919 riehunut espanjantauti tappoi Britanniassa yli 200 000 ihmistä. Suomessa epidemiaan kuoli 25 000 ihmistä.

FT 21.10.

ROMANIA

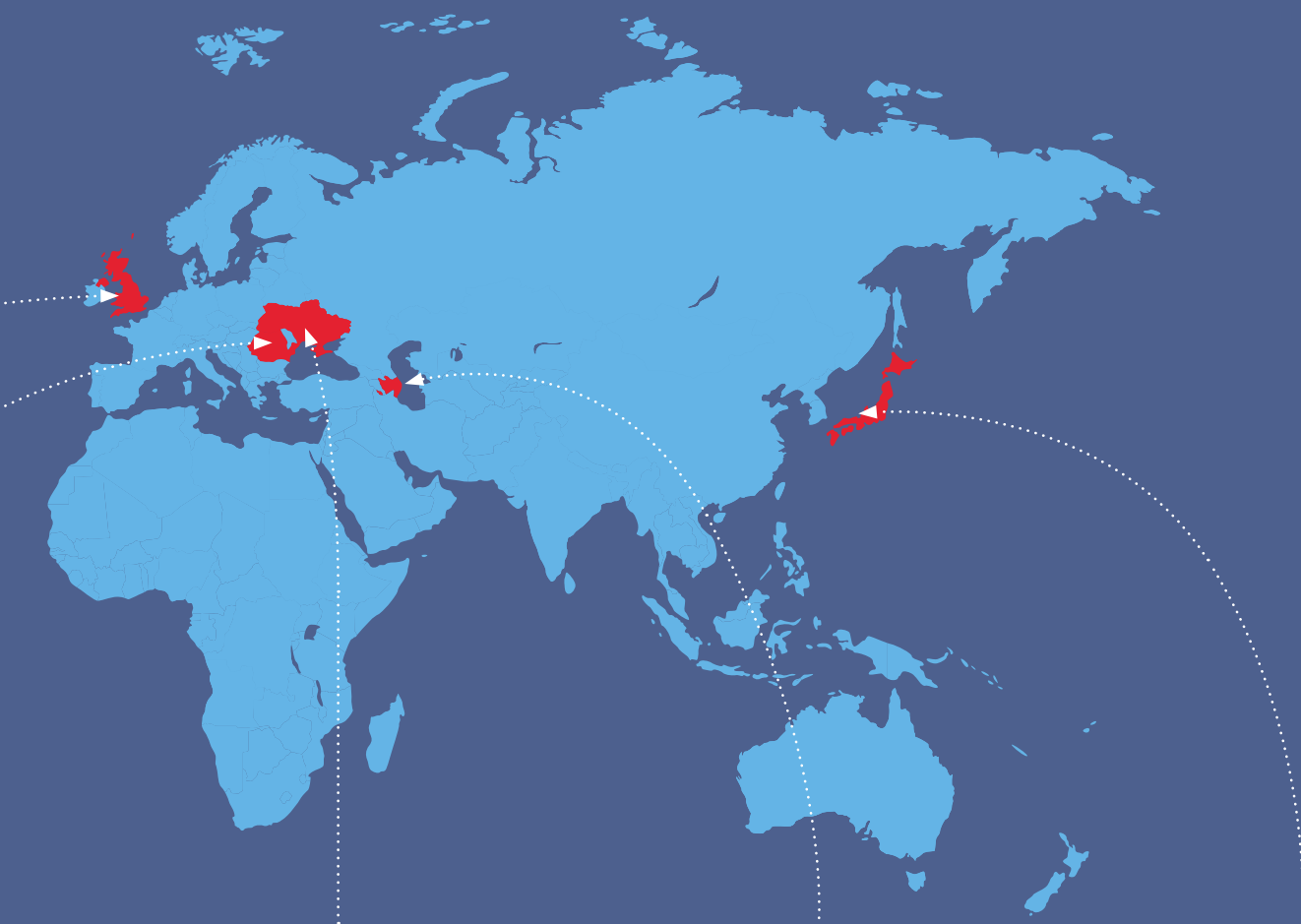
Raskaalle työlle halvemmat maksut

■ Romaniassa astui lokakuussa voimaan uudet, aikaisempaa halvemmat vakuutusmaksut raskasta työtä tekevien työntekijöiden eläkevakuuttamisessa.

Uuden lain mukaan työnantaja voi maksaa viisi prosenttiyksikköä pienempää eläkevakuutusmaksua, jos työntekijä tekee raskasta tai erittäin raskasta työtä.

Työnantajan uusi vakuutusmaksu on tästä lähtien vähintään 15,8 prosenttia ja korkeintaan 20,8 prosenttia palkkasummasta. Työntekijän vakuutusmaksu pysyy samana kuin ennen. Maksu on 10,5 prosenttia.

International Update – October 20014

UKRAINA

Separatistien sosiaaliturva liipaisimella

■ Ukrainan hallitus ilmoitti marraskuussa, että se lopettaa eläkkeiden maksamisen separatistialueille.

– Eläkkeiden ja sosiaalietuuksien maksaminen Donetskiin ja Luhanskiin lopetetaan, jotta rahat eivät päädy terroristeille, pääministeri **Arsenij Jatsenjuk** kertoi.

Samaan aikaan venäläinen uutistoimisto Itar-Tassin väittää, että Donetskin alueen hallinto olisi lokakuussa maksanut 300 miljoonaa hryvniaa Ukrainan valtion eläkerahastolle. Itar-Tassin tietojen mukaan Ukrainan valtiolla on eläkkeitä maksurästissä 1,5 miljardin hryvnian edestä.

Donetskin alueen edustaja puolestaan sanoo, että alue on saanut Venäjältä ”pienen määrän” rahoitusta eläkkeiden maksamiseksi.

Sr.se 6.11., Guardian 4.11. Itar-Tass 1.11.

AZERBAIDZAN

Saksan järjestelmää viedään itään

■ Azerbaidzan suunnittelee eläkejärjestelmänsä uudistamista.

Azerbaidzanin tavoitteena on rakentaa kansalaisilleen eläketurva, joka aikaisempaa vähemmän riippuvainen valtion rahoituksesta. Uuden järjestelmän piirustukset on lainattu Saksasta.

Uudistusprojekti aloitettiin toukokuussa ja se kestää 18 kuukautta. Azerbaidzanin eläkejärjestelmän uudistusta tuetaan EU-varoilla ja työhön osallistuu asiantuntijoita Saksasta ja Latviasta.

Azerbaidzanin viranomaiset ovat sitoutuneita uuden järjestelmän rakentamiseen eivätkä odota nopeita muutoksia. Itä-Euroopan siirtymätalouksien modernisointi vie aikaa. Esimerkiksi Latvian uuden eläkejärjestelmän rakentaminen vei 12 vuotta

Azernews 22.10.

JAPANI

Jättirahasto tankkaa osakkeita urakalla

■ Maailman suurin eläkesijoittaja, Japanin valtion eläkerahasto GPIF, tiedotti lokakuussa, että se lisää osakkeiden osuutta sijoitus-salkkunaan tuntuvasti.

GPIF nostaa kotimaisten osakkeiden osuuden salkkunaan 25 prosenttiin. Aikaisemmin japanilaiset osakkeet muodostivat rahastosta noin 12 prosenttia. Myös ulkomaisten osakkeiden osuus kasvaa 25 prosenttiin.

Japanin hallituksen asettama asiantuntijaryhmä arvioi viime vuonna, että eläkerahasto nojaa liiaksi kotimaisiin velkakirjoihin.

Kauppalehti 31.10.

Tasainen karttuma – tasa-arvoisimmat eläkkeet

– Eläkeuudistuksessa eläkkeen karttumisen kannalta ei ole merkitystä, mihin jaksoon työuran aikana paremmat ja heikommät ansiot sijoittuvat, sanoo Eläketurvakeskuksen suunnitteluosaston kehityspäällikkö **Marjukka Hietaniemi**.

Hietaniemen vetämä suunnittelupalveluyksikkö on työskennellyt viime kuukaudet korkeapaineessa ja tuottanut eläkesopimuksen julkistamisen yhteydessä ja sen jälkeen erilaisia vaihtoehtolaskelmia. Työ jatkuu liki yhtä kiivaana, kun neuvottelutulosta sorvataan nyt yksityiskohtaisiksi laskentasäännöiksi ja lakipykäliksi.

Kun työeläketurvaa alettiin rakentaa 1960-luvulla, oli tietenkin tärkeä saada jonkinlainen turva vanhuuden, työkyvyttömyyden ja pian myös perheenhuoltajan kuoleman varalle.

– Alun perin loppupalkasta laskettu työeläke vastasi välittömän vahingon korvaavaa vakuutusperiaatetta, Hietaniemi toteaa.

Ajat ovat toiset. Järjestelmän kypsyttyä ihmiset kokevat, että siitä pitää saada eläkettä, mistä on maksanutkin.

– Silti työeläketurva voi säilyä etuusperusteisena ja riskit tasataan kaikkien kesken.

Eläkekarttuma on vuodesta 2017 lähtien tasainen 1,5 prosenttia vuodessa lukuun ottamatta 53–62-vuotiaiden 1,7 prosentin siirtymäajan karttumaa 2025 asti.

– Enää ei tule olemaan suurta merkitystä, mihin jaksoon työuran aikana paremmat ja heikommät ansiot sijoittuvat, jolloin järjestelmä on ihmisen kannalta mahdollisimman neutraali.

Turvallinen ja neutraali järjestelmä paras

Hietaniemi ei näe hyvänä siirtää vastuuta edes osaksi lakisääteisen eläkkeen kartuttamisesta yksittäisille vakuutetuille.

– Ruotsissa on kohta 15 vuotta ollut mahdollisuus päättää osasta työeläkevarojensa sijoittamisesta. Siitä on ollut ristiriitaisia kokemuksia, ja suurin osa vakuutetuista on jättänyt järjestelmän hoidettavaksi oman mak-suosuutensa.

Työeläke- tai vaikkapa verojärjestelmän ei tarvitse ohjata käyttäytymistä, vaan tukea ihmistä erilaisissa elämäntilanteissa esimerkiksi poistamalla tarpeettomia esteitä työnteolta.

– Yksi esimerkki tästä on 60 prosentin maksimimäärän poisto ja toinen loppupalkkaperiaatteesta luopuminen, jolloin ihminen voi työkyvyn heiketessä siirtyä kevyempään työhön ja lyhyempään työaikaan ilman huolta kokonaiseläketurvan merkittävästä heikentymisestä.

Teksti: Kimmo Kontio

Muutokset työeläkkeiden karttumisissa

Työeläkkeen karttumisprosentteja on muutettu vuonna 1962 voimaan tulleiden TEL- ja LEL-lain jälkeen useasti. Pienimpiä työeläkkeitä on aina täydennetty kansaneläkkeellä.

1962

Alun perin vuodesta 1962 lähtien työeläkettä ansaittiin ansioista yksi prosentti vuodessa. Valtion ja kunnan eläkkeet kuitenkin määräytyivät yksityisaloja suuremmilla karttumisprosentteilla 1990-luvulle asti.

1969

Alkuvuosina vanhimpien ikäluokkien työeläkkeet jäivät pieniksi. Siksi heille taattiin 22 prosentin vähimmäiseläke.

Sama vähimmäistaso tuli yrittäjien YEL-eläkkeeseen ja maatalousyrittäjien MYEL-eläkkeeseen lakien voimaantuloa vuoden 1970 alusta.

1975

Vuonna 1975 toteutetussa työeläkkeiden tasokorotuksessa karttumaksi tuli 1,5 prosenttia vuodessa, mitä sovellettiin takautuvasti. Tavoite-eläke nousi 60 prosenttiin palkasta.

Vähimmäiseläkkeet korotettiin 25 prosenttiin, mitä nostettiin seuraavina vuosina useita kertoja.

1994

Työeläke-etuja sopeutettiin kasvaviin eläkemenoihin laman vauhdittamana. Silti työeläkkeen karttumisprosentti nostettiin yli 60-vuotiailla 2,5 prosenttiin. Julkisilla aloilla lopetettiin yksityisaloja suuremmat karttumisprosentit.

2005

Työeläkeuudistuksessa 2005 työssä jatkamista kannustettiin iän myötä kohoavilla karttumisprosentteilla. Työeläkettä ei ole tämän jälkeen rajattu prosenttimääräiseen kattoon työansioista.

2017

Vuoden 2017 eläkeuudistuksessa 1,5 prosenttia vuosiansioista jo 17-vuotiaasta vanhuuseläkkeen yläikärajaan asti. Siirtymäkaudella 53–62-vuotiailla 1,7 prosenttia vuoden 2025 loppuun asti.

Eläkkeen määräytyminen

neuvottelusopimuksen mukaan

(eläkeuudistuksen sisältö tarkentuu STM:n säädösvalmistelussa)

	Nyt	Uudistus 2017
Vanhuuseläke		
Eläkeikä	Joustava 63–68	Joustava 5 vuoden ikkunassa. Alaikäraja nousee 1955 syntyneistä alkaen 3 kk / syntymävuosiluokka ikään 65 asti. Vuodesta 2030 alkaen nousee n. 1–2 kk syntymävuosiluokka. Yläikärajat nousevat vastaavasti.
Eläkkeen perusteena olevat ansiot	Jokaisen kalenterivuoden ansio vähennettynä työntekijän maksuosuudella ja tarkistettuna palkkakertoimella.	Jokaisen kalenterivuoden ansio tarkistettuna palkkakertoimella.
Työntekijän työeläkemaksu	Korotettu 53 vuoden iästä. Vähennetään eläkkeen perusteena olevasta palkasta.	1,5 %-yksikköä korkeampi maksu 53–62-vuotiaille siirtymäkauden ajan vuoden 2025 loppuun. Ei vähennyksiä eläkkeen perusteena olevasta palkasta.
Karttumisprosentit	1,5 % alle 53-v. 1,9 % 53–62-v. 4,5 % 63–67-v.	1,5 % 17-vuotiaasta lähtien kunkin ikäluokan yläikärajaan asti. Siirtymäkaudella 53–62-vuotiailla 1,7 % 31.12.2025 asti.
Varhennus/ lykkäys	Ei varhennusta. Lykkäyskorotus 0,4 % jokaiselta lykätyltä kuukaudelta ylimmästä eläkeiästä.	Osittaisessa vanhuuseläkkeessä varhennus 0,4 % jokaiselta varhennetulta kuukaudelta. Lykkäyskorotus karttuneeseen eläkkeeseen alimmasta vanhuuseläkeiästä alkaen 0,4 % jokaiselta lykätyltä kuukaudelta.
Elinaikakerroin	Lasketaan jokaiselle ikäluokalle 62 vuoden iässä.	Lasketaan jokaiselle ikäluokalle ja lievennetään huomioimaan eläkeiän nosto, kun ikäraja ylittää 65 vuotta.

Työkyvyttömyyseläke

Tulevan ajan pääteikä	63	Työkyvyttömyyden sattumisvuonna vallitseva alin vanhuuseläkeikä.
Ansio-olettama tulevan ajan eläkkeessä	5 työkyvyttömyyttä edeltävää kalenterivuotta, työntekijän maksulla vähennettynä, palkkakertoimella tarkistettuna.	5 työkyvyttömyyttä edeltävää kalenterivuotta palkkakertoimella tarkistettuna.
Karttumisprosentti tulevan ajan ansiosta	1,5%	1,5%
Elinaikakerroin	Se elinaikakerroin, jota sovelletaan työkyvyttömyyden sattumisvuonna 62 vuotta täyttäneille. Sovelletaan kuitenkin vain työkyvyttömyyteen mennessä ansaittuun eläkkeen osaan.	Siinä vaiheessa, kun 65 vuoden alin vanhuuseläkeikä on tullut voimaan, koko työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan työkyvyttömyyden alkamisvuoden elinaikakerrointa. Siihen asti kuten nykyään.
Iän ja työuran vaikutus	60 vuotta täyttäneillä korostuu työkyvyttömyyden ammatillinen luonne, työkyvyttömyyseläkkeelle näin lievemmat kriteerit.	Työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi tulee käyttöön työuraeläke. Se voidaan myöntää 63 vuoden iässä henkilöille, joilla rasittavaa ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä on tehty vähintään 38 vuotta. Työkyvyn alentumavaatimus nykyistä 60 vuotta täyttäneiden kriteeriä lievempi ja ammatillisuutta korostava.

Osa-aikaeläke

Eläkemuoto	Osa-aikaeläke	Osittainen vanhuuseläke
Alaikäraja	61 vuotta.	1954- syntyneillä 61 vuotta, ikäraja 62 vuotta 2025 alkaen.
Edellytykset	Pitkähkö työura. Voi siirtyä vain kokoaikatyöstä. Ansiot eläkeaikana oltava 35–70 % vakiintuneesta ansiosta. Työnantajan kanssa sovittava.	Ei erityisiä edellytyksiä tai rajoitteita.
Eläkkeen taso	50 % vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotuksesta.	25 % tai 50 % karttuneesta vanhuuseläkkeestä.
Varhennus	Osa-aikaeläkkeeseen tai sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen ei sovelleta varhennusvähennystä.	Pysyvä varhennusvähennys ulos otettuun eläkkeen osaan 0,4 % /kk, jos eläke alkaa ennen alinta vanhuuseläkeikää.
Vanhuuseläke	Osa-aikatyöstä karttuu uutta eläkettä 1,9 ja 4,5 % mukaan kuten muustakin työstä.	Osittaisen vanhuuseläkkeen aikaisesta työstä karttuu eläkettä 1,5 % kuten muustakin työstä.
Lykkäys	Jos osa-aikaeläke jatkuu yli 68 vuoden iän, se muuttuu osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi, ottamatta jäänyt osa lykätään.	Ottamatta jätettyyn eläkkeen osaan lykkäyskorotus vanhuuseläkkeen alaikärajasta lähtien.

2017

Eläkeuudistus

Laske arvio eläkkeestäsi

Tarkka lopullinen eläke voidaan laskea vasta eläkkeelle jäädessä. Nyt eläkelaskuri osoittaa, miten ehdotetut 2017 muutokset eläkelakeihin vaikuttavat eläkkeen euromäärään.

Ansioiden kehitys ja työuran pituus vaikuttaa olennaisesti tulevaan eläkkeeseen. Laskurin oletuksena on, että eläkkeelle siirrytään aikaisintaan oman ikäluokan alimassa eläkeiässä.

Uudistuksen laskentasäännöt ovat vielä alustavia, ja ne täsmentyvät hallituksen esityksen valmistelussa. Lopulliset laskentasäännöt ovat selvillä, kun eduskunta on hyväksynyt työeläkelakien muutokset ensi vuoden lopupuolella.

Syntymävuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Tavoiteikä
1950	63 v	
1951	63 v	
1952	63 v	
1953	63 v	
1954	63 v	63 v 10 kk
1955	63 v 3 kk	64 v 2 kk
1956	63 v 6 kk	64 v 7 kk
1957	63 v 9 kk	65 v
1958	64 v	65 v 4 kk
1959	64 v 3 kk	65 v 9 kk

1960	64 v 6 kk	66 v 1 kk
1961	64 v 9 kk	66 v 6 kk
1962	65 v	66 v 11 kk
1963	65 v	67 v
1964	65 v	67 v 2 kk
1965	65 v 2 kk	67 v 4 kk
1966	65 v 4 kk	67 v 6 kk
1967	65 v 6 kk	67 v 8 kk
1968	65 v 8 kk	67 v 10 kk
1969	65 v 9 kk	68 v

1970	65 v 11 kk	68 v 2 kk
1975	66 v 6 kk	69 v
1980	66 v 11 kk	69 v 8 kk
1985	67 v 5 kk	70 v 4 kk
1990	67 v 9 kk	70 v 11 kk
1995	68 v 1 kk	71 v 5 kk
2000	68 v 3 kk	71 v 11 kk

Vanhuuseläkkeen IKÄRAJAT eläkeuudistuksessa

Taulukossa esitetään 2017 eläkeuudistukseen kaa-vaillut vanhuuseläkkeen alaikärajat 1950–1964 syntyneille sekä arviot tavoite-eläkeiästä ja vuoden 1964 jälkeen syntyneiden alimmasta vanhuuseläkeiästä.

Laskuri löytyy verkkopalveluista
www.etk.fi
www.tyoelake.fi
www.elakeuudistus.fi

Tiedoksi

Elinaikakerroin

0,97200

■ Elinaikakerroin ensi vuodelle on 0,97200. Kerroin pienentää 1953 syntyneiden ensi vuonna tai sen jälkeen alkavia työeläkelain mukaisia vanhuuseläkkeitä 2,8 prosenttia.

Työeläkemaksu

24 %

■ Ensi vuonna perittävä työeläkevakuutusmaksu yksityisaloilla on keskimäärin 24 prosenttia palkasta.

Työntekijän maksu on 5,70 prosenttia alle 53-vuotiailla ja 7,20 prosenttia 53 vuotta täyttäneillä. Työnantajan maksu on keskimäärin 18 prosenttia.

YEL-maksu on alle 53-vuotiailla 23,70 prosenttia ja vähintään 53-vuotiailla 25,20 prosenttia.

Eläkeindeksi

0,4 %

■ Kansaneläke- ja työeläkeindeksejä korotetaan ensi vuonna pysyvistä lainsäädännöstä poiketen vain 0,4 prosenttia. Työeläkkeet ja etuudet nousevat indeksitarkistuksen verran.

Ilman hallituksen tekemää säästöpäätöstä indeksikorotus olisi ollut 1,1 prosenttia.

Palkkakerroin

1,363

■ Ensi vuodelle palkkakerroin nousee tasan yhden prosentin edellisvuodesta, ja sen pisteluku on 1,363.

Palkkakertoimella tarkistaminen eli indeksointi varmistaa, että eläkkeelle siirtyvä saa eläkkeen alkaessa työuran aikaiseen tulotasoonsa suhteutetun eläkkeen.

Nimitykset

Keva

YTK **Paula Sivunen** on nimetty IT-johtajaksi 8.10. alkaen.

DI **Petri Louhio** on nimitetty kiinteistöpäälliköksi 1.10. alkaen kiinteistöyksikköön.

DI **Jari Toikka** on nimitetty rakennuttajapäälliköksi 1.10. alkaen kiinteistöyksikköön.

Veritas Eläkevakuutus

FM **Päivi Hiltunen** on nimitetty 10.6. alkaen suunnittelupäälliköksi.

YTK **Hilkka Koskinen** on nimitetty tiedottajaksi 22.9. alkaen.

Merkonomi **Malin Karlsson** on nimitetty konttoripalvelu-toimihenkilöksi 29.9. alkaen.

Etera

DI **Jukka Reijonen** on nimetty 6.10. lähtien asiakasrahoitusjohtajaksi sijoitukset ja asiakasrahoitus -toimintoon.

Työeläke-lehden ilmestyminen vuonna 2015

Noaineistot ilmestymispäivä

1 pe 16.01.	pe 13.02.
2 pe 13.03.	pe 10.04.
3 pe 08.05.	pe 05.06.
4 pe 04.09.	pe 02.10.
5 pe 30.10.	pe 27.11.

Nimitysuutiset ja toimitukselliset aineistot pyydämme aineistopäivämäärään mennessä sähköpostiosoitteeseen tyoelake-lehti@etk.fi.

Kolumnistivieras

Palstalla vieraileva kolumnisti ottaa kantaa eläkekeskusteluun.

Eläkeuudistus huolehtii Suomen tulevaisuudesta

Kuva: Pekka Sipola

Kuka?

Antti Palola

- 55-vuotias STTK:n puheenjohtaja.
- Merikapteeni, joka ei enää kaipaa maailman merille vaan tyytyy lenkkeilemään sen rannoilla.
- Pohtii, miten työelämäs- tä saisi paremman ja työ- ja yksityiselämän paremmin tasapainot- tavan.
- Vapaa-ajalla katselee urheilua, eläytyy urheiluun ja urheilee vähän itsekin.
- Inspiroituu erityisesti elämäkerroista.
- On innostunut hiljattain syntyneestä lapsenlap- sestaan ja toivoo, että voisi omalta osaltaan rakentaa pienelle tytölle avointa, suvaitsevaista ja rauhallista mahdolli- suuksien maailmaa.

Aina ei oikein tiedä, itkeäkö vai nau-
raa. On ollut mielenkiintoista seu-
rata heitä, jotka eläkesovun saa-
vuttamisen jälkeen ovat moittineet
ratkaisua. Mielensä pahoittaneiden
harmi tuntuu olevan suuri ja petty-
mys käsin kosketeltava.

Eläkeratkaisu neuvoteltiin erittäin ahtaassa
raamissa. Osapuolilla oli omien taustayhteisö-
jensä asettamat tiukat neuvottelutavoitteet. Ai-
emmin oli sovittu, että keskimääräinen eläk-
keellesiirtymisiän odote nousee 62,4 ikävuoteen
vuoteen 2025 mennessä ja neuvottelujen mää-
räaika on tämän vuoden syksy.

Keväällä maan hallitus asetti neuvottelijoil-
le vielä yhden vaatimuksen: ratkaisun on pie-
nennettävä julkisen talouden kestävyysvajetta
runsaalla prosentilla.

Nuoria ei unohdettu

Ratkaisu täyttää kaikki edellä mainitut vaati-
mukset. Se edistää työllisyyttä, turvaa työeläk-
keiden rahoituksen ja riittävät eläkkeet sekä
sukupolvien ja sukupuolten välisen tasapuoli-
suuden. Ainoa kauneusvirhe on se, että kaikki
työmarkkinajärjestöt eivät valitettavasti kyen-
neet sitä hyväksymään.

STTK saavutti neuvotteluissa pääosan ta-
voitteistaan. Ratkaisu sisältää riittävät turva- ja
joustoelementit työttömyysturvan lisäpäivien
säilymisen, nykyisen osa-aikaeläkkeen korvaa-
van osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen
ja uuden työuraeläkkeen muodossa. Eläketur-
vakeskuksen pitkän aikavälin arvion mukaan
ratkaisu turvaa riittävän maksutason ja rahoi-
tuksen kestävyys.

Ratkaisu on oikeudenmukainen nuoria koh-
taan, koska eläkeiän nosto koskee jo 1950-luvul-
la syntyneitä ja palkansaajan työeläkemaksun
vähentäminen eläkettä laskettaessa poistetaan.
Tämä on todella iso muutos, jos asiaa tarkastelee
nuorten kannalta. Nuoriso- ja opiskelijajärjestöiltä
saadun palautteen perusteella nuoret ovatkin oi-
valtaneet tämän parannuksen merkityksen.

Aivan kaikkia tavoitteitamme emme saavut-
taneet. Erityisesti harmittaa, että edistymme
todella vaatimattomasti työelämän kehittämi-
seen liittyvissä asioissa. Työuran pituuteen vai-
kutetaan ennen kaikkea työpaikoilla tehtävillä
toimenpiteillä. On tärkeää, että työelämän laa-
dullisiin kysymyksiin palataan seuraavissa työ-
ehtosopimusneuvotteluissa.

Eläkeratkaisu on yksi suurimmista sosiaa-
lipoliittisista uudistuksista vuosikymmeniin
ja sen vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevai-
suuteen. Neuvottelijoita on moitiskeltu hitaas-
ta prosessin eteenpäin viemisestä. Paljon tär-
keämpää kuin ratkaisun syntymisen nopeus
on se, että lopputulos täyttää sille asetetut odo-
tukset. Eläkeuudistus ei ole mikään pikkujuttu;
kyse on erittäin suuresta kokonaisuudesta, joka
sisältää lukemattomia yksityiskohtia.

Kannoimme vastuumme

Edessä on laaja kolmikantainen lainvalmistelu,
joka onkin jo täydessä vauhdissa. Valmistelu-
työn edetessä moni yksityiskohta vielä tarken-
tuu. Eläkeuudistus astuu voimaan 2017 alussa.

Eläkeratkaisu on osoitus siitä, että työmark-
kinajärjestöt kantavat niille kuuluvan yhteis-
kunnallisen vastuun. Vaalikauden aikana jär-
jestöt ovat tehneet kaksi kattavaa ja erittäin
maltillista palkkaratkaisua ja tämän eläkerat-
kaisun pohjalla olevan työurasopimuksen. Jär-
jestöjen saavutukset eivät kalpene hallitusten
aikaansaamien rakenteellisten uudistusten rin-
nalla. Pikemminkin päinvastoin.

Ylitytyväisyyteen ei työmarkkinajärjestöis-
sä tietenkään ole aihetta. Eläkeratkaisu ja ai-
kanaan voimaan astuvat uudet eläkelait eivät
elä irrallista elämää omassa kuplassaan. Eläke
muodostuu työstä ja me tarvitsemme kipeästi li-
sää työpaikkoja. Se on ehto sille, että selviämme
kunnialla hyvinvointivaltiolle asetetuista haas-
teista ja että voimme luottaa eläkejärjestelmäm-
me kestävyYTEEN.

Antti Palola

Kirja, joka
kolahti

Evästä lukunälkäisille

Seuraavat neljä kirjaa ovat kolahtaneet **Kaino Laaksoseen**. Kirjojen ystävänä hän jakaa elämyksensä lukunälkäisille.

Kuka?

Kaino Laaksonen

- 63-vuotias suomen kielen maisteri
- vastaava kielenhuoltaja Kelassa
- lähellä sydäntä huolenpito lähimmäisistä
- harrastaa matkustamista, käsitöitä, musiikin kuuntelua
- aikoo lukea seuraavaksi Sami Yaffan Sound Tracker -ohjelmaan perustuvan kirjan.

Lauri Hakulinen:
**Suomen kielen
rakenne ja kehitys**
Otava, 1978

Rautaisannos suomen kielestä

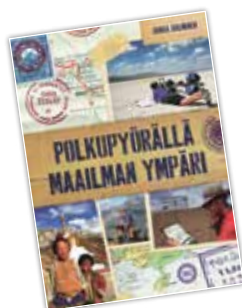
■ Olen kouluajoista lähtien ollut kiinnostunut suomen kieliopista. **Lauri Hakulisen** klassikko perustuu hänen luentoihinsa. Teos kuului tenttikirjoihini 1970-luvulla, mutta palaan siihen yhä uudelleen. Nyt saatavissa on näköispainos.

Kirjassa on erinomainen sanahakemisto. Siitä selviää muun muassa helposti se, että äiti ei ole omaperäinen sana vaan se on vanha germaaninen laina.

Käsitys kieliopista on vuosikymmenien aikana muuttunut. Uusimassa laajassa kieliopissa, *Iso suomen kielioppi*, kuvataan myös puhuttua kieltä.

Karl Grönn,
Ulla Koivukangas ja
Mervi Murto:
Ylioppilastekstejä 2014
SKS ja ÄOL, 2014

Jukka Salminen:
**Polkupyörällä
maailman ympäri**
SKS, 2013

Helena Ruuska:
**Marja-Liisa Vartio
– kuin linnun kirkaisu**
WSOY, 2012

Kielen näyteikkuna

■ Olen yli 30 vuotta äidinkielen sensorina lukenut kevääsiin noin 500 abiturientin suoritukset. Jokavuotinen lukuurakka on huikea näyteikkuna kielenkäyttöön.

Kirjoituskertoja on edelleen kaksi, joista essee muistuttaa perinteistä ylioppilasainetta. Essee voi perustua myös tehtävävihkon kansikuvuihin. Tämä kiinnostaa abiturientteja, vaikka he eivät opiskelisiakaan kuvataidelukiassa.

Keväällä 2014 yllättävintä oli se, miten abiturientit tuloksivat sananparsisikermää, joka käsitteli puhumista ja puhumattomuutta.

Yllätyksellinen matkakirja

■ Matkakirjat kiinnostavat, mutta matkalehtien kuvaukset ovat liian siloiteltuja.

Mitä kaikkea kokee maailmanympärimatkalle lähtenyt parikymppinen? **Jukka Salminen** selviää kekseliäisyydellä ja luottamalla paikalliseen väestöön. Unettomuus on hänen henkilökohtainen ongelmansa, joka ei ratkea polkemalla.

Kirjan hellyttävimmässä jaksossa Salminen polkee isänsä kanssa Pohjois- ja Itä-Afrikassa.

Muiden seikkailut kiehtovat, sillä olen itse turvallisuuksihakuinen. Tosin kävimme "turvallisesti" seuramatkalla Guatemalassa sisällissodan aikana. Vuoristotauti taas tuli tutuksi Boliviassa.

Arvoituksellinen Vartio

■ Väitöskirjatyön perusteella **Helena Ruuska** tuntee Marja-Liisa Vartion tuotannon. Tässä kirjassa hän esittelee kirjailijan yksityistä puolta, mutta peilaa sitä samalla tämän teoksiin. Aiheeseen paneutuminen on ihailtavan perusteellista.

Uteliaisuuttani Vartiota kohtaan lisäsi hänen avioliitonsa Paavo Haavikon kanssa. Kiinnostavaa oli lukea myös kirjailijan vivahteikkaasta nuoruudesta. Ennen Facebookiakin oli elämää.

Kirjan henkilögalleria on monipuolinen kokoelma Suomen kulttuurielämän keskeisistä hahmoista 1940-luvulta 1960-luvulle. Tunnetut henkilöt saivat uusia sävyjä.

English Summary

*Lena Koski
Translator
Finnish Centre
for Pensions*

Follow us on Twitter
at @ETKinfo

The latest news,
research, publications
and events of the
Finnish Centre for
Pensions. We tweet in
Finnish, Swedish and
English.

More news in English
at www.etk.fi/en

Pension Reform Does Justice to the Young

■ Retiring at year-end, **Lasse Laatonen**, Director at the Confederation of Finnish Industries, participated in the negotiations that resulted in the recent pension reform agreement. Despite the criticism that the agreement has received, Laatonen is pleased with it: "It is clear and simplifies the system."

The most significant aspect of the reform, according to Laatonen, is that it does justice to the younger generations. "Will the young be the payers throughout their working life and receive weaker benefits than the other age cohorts? It was essential that we abolished the deduction of the earnings-related pension contribution from the pensionable wage, albeit at the expense of the accelerated accrual rates."

Pension Reform: A Win-Win-Win Situation

■ At the annual main event of the earnings-related pension field in Finland, *Työeläkepäivä*, the 2017 pension reform was examined from several various angles.

Jukka Rantala, Managing Director of the Finnish Centre for Pensions, condensed the reform into three main points: the pension level will improve, the pension expenditure will not grow and, finally, the time spent in retirement will increase. "The price of this win-win-win situation is that we have to extend our working lives," Rantala explained.

Eero Rämö, Chairperson of Finnish Youth Cooperation – Allianssi, wished the young had been invited to participate in the negotiations. Nevertheless, he said they were given the opportunity to engage in constructive and fruitful discussions with the labour market organisations throughout the process.

The legislative drafting of the pension reform is extensive and will continue to the spring of 2015. The government bill will be presented to Parliament in August. The Parliament will then discuss the pension reform, which has been called the greatest socio-political reform of the decade.

Vision for Future Execution

■ The current IT systems and processes within the earnings-related pension field are becoming outdated in many respects. The first step to update them has been taken by creating a vision for the future execution of the pension system.

According to the vision of the earnings-related pension field, the future systems are to simplify and enhance the implementation of the earnings-related pension provision.

One of the key features in all development propositions concern providing up-to-date information. People should be able to receive information on, for example, their accrued pension amount on the spot. "We could calculate the pension balance each month as we receive information on the payment of wages," explains **Samuel Rinnetmäki**, Development Manager at the Finnish Centre for Pensions. Ideally, people could check their pension balance, for example, when logging into their online bank.

Another goal of the IT reform is to eliminate double work. "When pension providers issue a pension decision, they have to register it both in their own system for the payment of pensions, as well as in the centralised system for research, statistics and cooperation with Kela", explains Rinnetmäki. "It becomes problematic when that data changes and has to be updated into two different systems."

Employers (and self-employed people to some extent) would also benefit from updated systems. Now employers have to report nearly the same earnings data to both the tax administration and the earnings-related pension provider. If the IT reform can start from scratch, it will be constructed in such a way that nobody would have to report the same information more than once.

Information from external sources could also be utilised. For example, the forthcoming national income register could facilitate the work of pension providers. Similarly, rehabilitation and disability pension cases could be handled more efficiently if the medical statements were available to the earnings-related pension system electronically via the national health archive.

Single Female Retirees Poorest

■ Although the relative income level of retirees in the "old" EU Member States is fairly good, the risk of poverty is greater among women than men in many countries.

The gender gap can be explained through both the income level and the household structures of retirees. In terms of income, the risk of poverty among women is higher in countries where the pension is largely based on earnings from work. In countries such as Denmark and the Netherlands, on the other hand, residence-based pensions are high, which leads to small gender gaps.

The risk of poverty is significantly affected by whether the retiree is single or shares a household with someone. Living alone is particularly common among elderly women as the average life span of women is longer than that of men. Living alone is also more common in the Nordic countries than in, for example, Spain, where only 30 per cent of women aged 75 or above live alone. In Sweden and Finland, the equivalent percentage is above 60.

Eläketurvakeskuksen uusimmat julkaisut

Julkaisut verkossa www.etk.fi/julkaisut

TUTKIMUKSIA

Tutkintoja suorittaneiden nuorten työurapolut

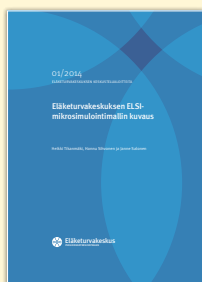

Tutkimuksessa analysoidaan tutkinnon suorittaneiden nuorten polkuja työmarkkinoille. Nuoret aloittavat työuransa jo selvästi ennen valmistumista ja useimmilla kiinnittyminen työmarkkinoille on vahvaa valmistumisen jälkeen. Tutkimus ilmestyy joulukuun puolessa välissä.

*Tekijät: Janne Salonen, Pekka Virtanen, Liudmila Lipiäinen, Tapio Nummi ja Antti Saloniemi
Sarja: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 01/2014*

KESKUSTELUALOITTEITA

Eläketurvakeskuksen ELSI-mikrosimulointimallin kuvaus

Julkaisussa kuvataan Eläketurvakeskuksen uusi mikrosimulointimalli, sen toimintaperiaatteet ja esimerkkejä keskeisistä tuloksista.

Malli antaa kuvan työeläkkeiden kehityksestä tulevaisuudessa myös yksilöihin liittyvän vaihtelun näkökulmasta. Julkaisussa esitetään tuloksia vuoteen 2060 asti. Keskustelualoitteesta on saatavilla myös englanninkielinen käännös (Microsimulating Finnish earnings-related pensions, Finnish Centre for Pensions, Working papers 02/2014).

*Tekijät: Heikki Tikanmäki, Hannu Sihvonen ja Janne Salonen
Sarja: Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita 01/2014*

TILASTOJA

Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2013

Julkaisu sisältää tietoja kaikista työ- ja kansaneläkejärjestelmästä eläköitä saavista, eläkkeelle siirtyneistä ja eläkemenosta. Tilastoa on julkaistu vuodesta 1981 lähtien ja se tuotetaan yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa.

Sarja: Suomen virallinen tilasto: Sosiaaliturva 2014

SELVITYKSIÄ

Kansainvälinen vertailu työeläkevarojen sijoitustoiminnan sääntelystä

Selvityksessä tarkastellaan eläkevarojen sijoitussääntelyä yleisesti ja seuraavien esimerkkimaiden osalta erikseen: Alankomaat, Britannia, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska. Selvityksessä käsitellään sijoitustoimintaa ohjaavia keskeisiä sääntöjä ja periaatteita sekä vertaillaan sijoitusten riskipitoisuutta, sijoitusten alueellista jakaantumista sekä eläkevarojen tuottoa maita edustavien esimerkkitoimijoiden osalta.

*Tekijät: Mika Vidlund, Maria Rissanen, Antti Mielonen ja Ilkka Geitlin
Sarja: Eläketurvakeskuksen selvityksiä 02/2014*

Paperijulkaisujen tilaus
www.etk.fi/julkaisut
sähköpostilla aineistotilaukset@etk.fi
puhelimitse 029 411 20 klo 8–16

Tilaa julkaisukirje osoitteesta
www.etk.fi/utiskirje

